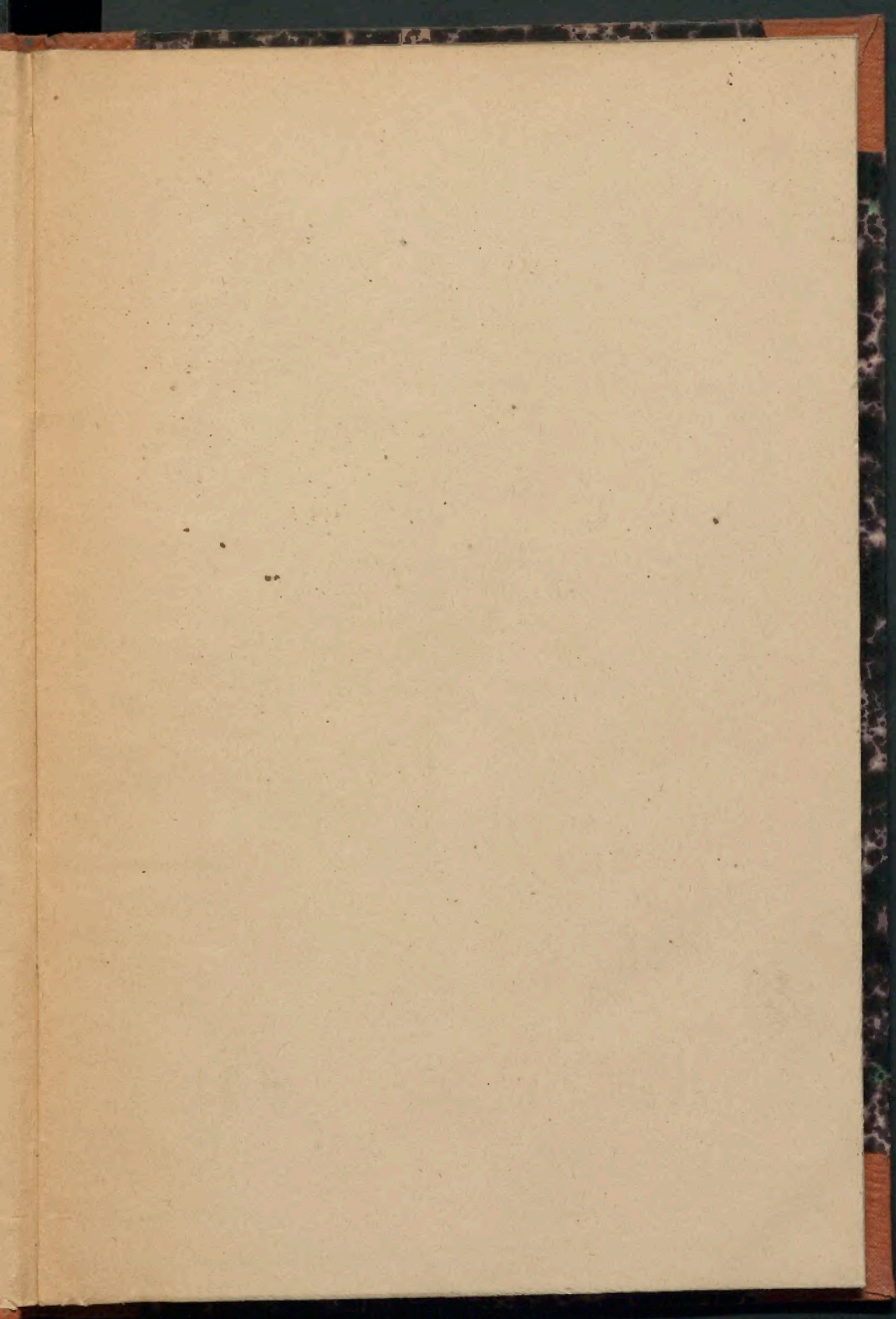
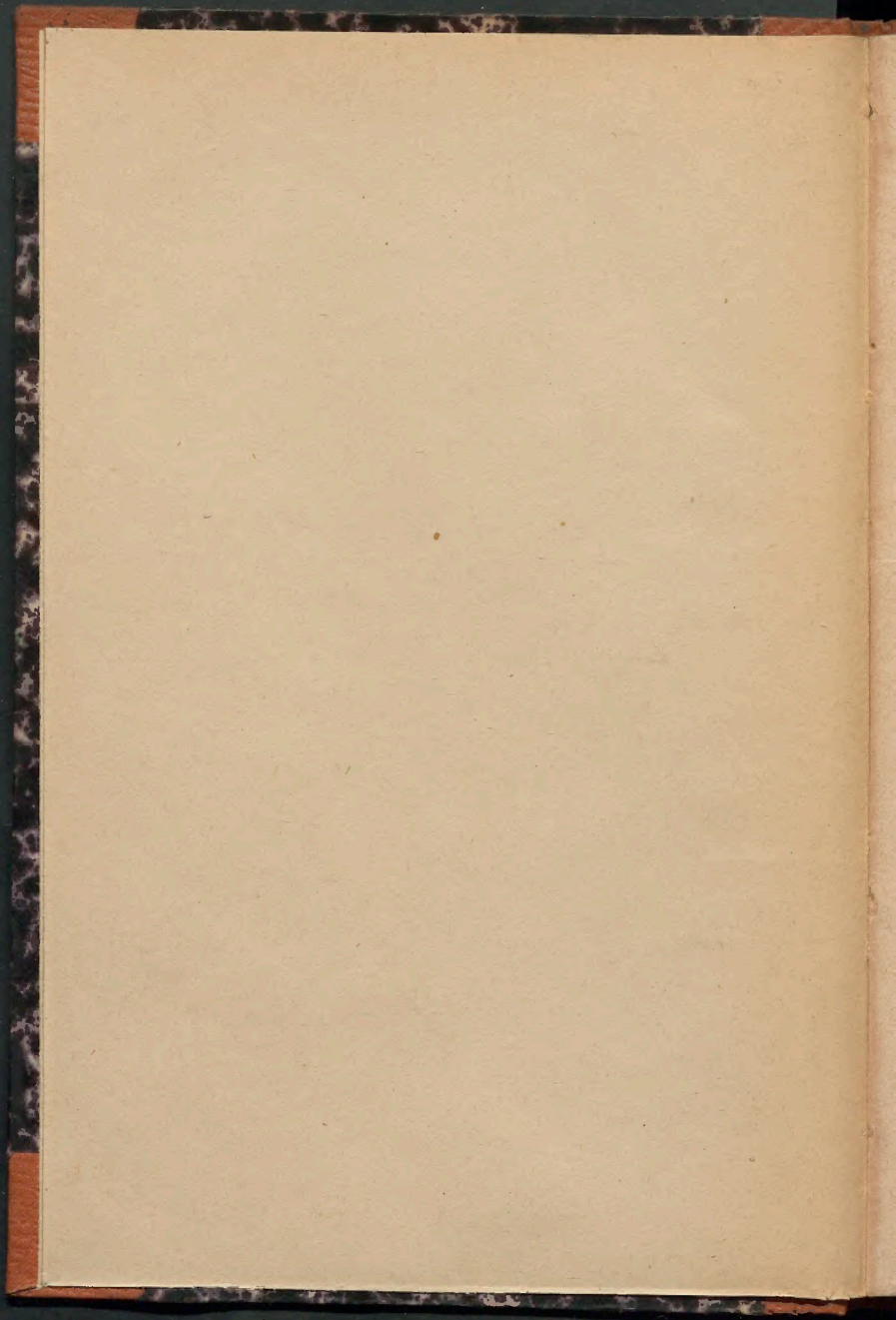

465

The image shows the front cover of a book. The main part of the cover is covered in a dark, mottled pattern, possibly marbled paper or a similar texture. The spine of the book is visible on the left side, made of a textured orange material. A small, light-colored rectangular label is affixed to the top left corner of the cover, displaying the number '465' in a bold, black, serif font. The corners of the book are reinforced with orange material, matching the spine.

W. 465.

ՐԱՀԱԹ ԿԻՒՆԻԻՆԻՒՆ

ԻՊԳԱՍԸ և ԹԷՊՏԻԼԻ

معارف عمومیہ نظارت جلیلہ سنک ۱۰ رجب ۱۳۱۰ و ۱۶
کانون ثانی ۳۰۸ تاریخی و ۱۳۳۸ نومروی رخصتنامه سیله
نشر اولمشدر

مصارفی آمریقان مسیوز شرکی طرفندن تسویه اولنه رق
طبع اولمشدر

ԻՍԹԱՆՊՕԼ

ՄԱԹՊԱ՛ԱԻ Ա. Տ. ՊՕՅԱՃԵԱՆ

1893

THE NEW YORK PUBLIC LIBRARY

ASTOR LENOX TILDEN FOUNDATION

1881

1881

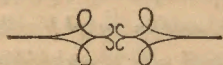
1881

1881

1881

ՐԱՀԱԹ ԿԻՒՆԻՒՆԻՒՆ

ԻՊԳԱՍԸ ՎԷ ԹԵՊՏԻԼԻ

«Մուգատտէսէր իչիւն օրան ի'անէ թօփլանմասը
խուսուսընտա՝ Ղալաթիա քիլիսէլէրինէ թէրթիպ
էթտիյիմ կիպի, սիզ տախի պէօլէ կափընըզ,
Հէր հաֆթանըն պիրինճի կիւնիւնտէ սիզտէն հէր
պիրի նա'իլ օլտըզը պէրէքէթէ կէօրէ ճէմ' էտիպ'
կանընտա ալը գօսուէն, թա քի վասըլ օլտըզըմ-
տա՝ օ զէման թօփլամագլըզ օլմայա»

1 Գօր. 16. 1, 2.

Սկսած ճէտիտտէ ի'անէ ճէմ'ինտէն տէֆ'աթլէ
պահա օլընմըչ օլտըլընը կէօրիւյօրըզ քի, պու
ի'անէ Նուհանի քիլիսէլէր թարաֆընտան Նէհու-
տիյէտէ պուլուհան պիրատէրլէր իչիւն թօփլան-
մագտա իտի, զիրա պուհլար օլ վագըթ հիւքմ սիւ-
րէն պիր գըթլըզ եիւզիւնտէն զարուրէթ վէ մու-
ղայագայա տիւչար օլտըզտան պաչգա, Նէհուտիլէր
թարաֆընտան տախի էօթէտէն պէրու թէ'ատտի
վէ բէնճիտէ օլուհմագտա պուլուհատըզպարը ճիհէթլէ
սըզընթը վէ իզթիրապլարը պիր գաթ տահա
քէսպը չիտտէթ էթմէքտէ իտի :

Պու ի'անէ մատտէսի Ա'մալի Րուսուլ քիթա-
պընտա իքի տէֆ'ա գիքր օլընմըչ տըր քի, 11ինճի
պապ 28—31, վէ 24իւնճիւ պապ 17նճի այէթլէրտէ
պուլուհուր : Հաթթա բիսալէլէրին պիր գաչընտա

տախի, մէսէլա Ռօմ. 13. 26 վէ Ղալ. 2. 10ընճը այէթլէրտէ, անըն զիքրի կէչմիշ տիր: Լաքին Գօրընթօսլըլարա օլան իքի ըիսալէլէրտէ, պիրինճի ըիսալէնին 16նճը պապընտա, վէ իքինճի ըիսալէնին 8 վէ 9ընճը պապլարընտա, մատտէ ի մէզքիւրէ հազգընտա խայլի սարահաթ վէրիմիշ տիր: Րէսուլ իշպուլ մատտէյէ տա՛իր այէթ ի մէզքիւրէտէ իրատ էյլէտիյի թա՛լիմաթ վէ նէսսեիհինէ էսաս ը քէլամ իթթիխազ էթտիյիմիզ պալատէքի սէօզլէրլէ պաշլայօր քի, պուռնտա աթիտէքի նօզթալար նազար ը տիգզաթըմըզը ճէլպ էտէր:

1. Կէօրիւլէճէք իշ: Պու իշ մուզատտտէսլէր իշիւն պիր ի՛անէ ճէմ՛ինտէն, պու պիրատէրլէրին իհթիյաճաթընը իքմալ իշիւն անլէրէ սատագա վէրմէքտէն իպարէթ իաի քի, Գրիստոս վէ անըն ըէսուլլէրի թարաֆընտան պու խուսուս պաշլըճա պիր վազիֆէ ի խրիսթիյանիյէ մագամընտա կէօսթէրիմիշ օլուպ, Եա՛գուպ ըէսուլ տախի, «Փէտէր Ալլահըն ինտինտէ փաք վէ լէքէսիզ տիյանէթ պու տըր, Էա՛նի եթիմլէր իլէ տուլ գարըլարը մուզաշաղալարընտա զիյարէթ էթմէք տիր» (Յակ. 1. 27) տէյէրէք, պու վազիֆէ հազգընտա տահա զիյատէ սարահաթըճա պէյանաթտա պուլուռնմըշ տըր:

2. Պու թէնպիհաթըն իճրա օլուռնաճաղը վազըթ, Էա՛նի «Հաֆթանըն իլք կիւնիւ», տախի նազար ը տիգզաթըմըզը ճէլպ էտէր: Րէսուլ, Րուհ իւլ Գուտսըն իլհամը վասըթասըլա, պու ի՛անէ ճէմ՛ինին հաֆթանըն խուսուսի պիր կիւնիւնտէ իճրասընը էմր էտիյօր: Իմտի պուռնտան թապի՛ի իսթիտլալ օլուռնըր քի պու իշ իշիւն պաշգա պիր կիւն մինա-

սիւս տէյիլ տիր . Պէօյէճէ կէօրիւրիւզ քի , բէսուլ ,
Ղաւ. 4. 10—11ինճի «կիւնլէր վէ ալար վէ վա-
գըթլար վէ սէնէլէրէ բի'այէթ էտէր սինիզ . Սիզին
իչիւն գօրգարըմ քի ուզրուհաւ չէքտիյիմ էմէք
պիհուտէ կիտէճէք տիր» այէթինտէ կէօրիւրիւ
իւզրէ , պէշարէթ 'ասընտա Եհնուտիլէրին էթտիյի
կիպի կիւնլէր թա'եին ու թէֆրիգ էթմէք իսթէմէտի
իսէ տէ , պու սըրատա պէօյիւք պիր վազիֆէ ի խը-
րիսթիյանիյէնին իֆասը իչիւն հաֆթանըն պիր կիւ-
նիւնիւ թէրճիւ վէ թէֆրիգ էյլէմէյի միսասիւս սայտը :

3. Տիգգաթա շայան տըր քի , բէսուլ՝ պու թէն-
պիհի , պու սըրատա , 'այնի վազիֆէ իլէ միւքէյլէֆ
օլան սա'իր քիլիսէլէրէ տէ վէրմիշ տիր . պու իչին
հաֆթանըն իլք կիւնիւնտէ իճրասընը անլէրէ տախի
թէնպիհ էտիյօր . «Ղալաթիա քիլիսէլէրինէ թէրթիւս
էթտիյիմ կիպի , սիզ տախի պէօյէ եափընըզ :»
Պուստան էօյրէնիյօրըզ քի Րուհ իւլ Գուստըն իշպու
վազիֆէլէրինի հաֆթանըն պու կիւնիւնտէ իֆա
էթմէլէրինի անլէրէ էմր էթմէսինին սէպէպի Գօրըն-
թօստաքի խրիսթիյանլարըն պուլուստըզլարը ֆարգ-
լը հալ ու քէյֆիյէթլէր տէյիլ իտի : Զիրա բէսուլ
Ղալաթիա քիլիսէլէրինէ տախի ա'յնի թէնպիհաթ-
տա պուլուսմըշ տըր :

Ղալաթիա Գօրընթօստան փէք ուզազ իտի .
արալարընտա տէնիզ վար իտի . վէ պուստան մա'ա-
տա , պու իքի շէհիր արասընտա սա'իր պիր գաշ մէմ-
լէքէթ մէվճուտ իտի : Շէհր ը մէզքիւր էհալիսինին
պա'զը կէօնէ խուսուսի ային ու ա'տէթլէրինէ բի'ա-
յէթ կիպի ումուր ը տիւնեէվիյէ իչիւն օլմայըպ , ան-
ճազ ումուր ը տինիյէ իչիւն իտի քի Րուհ իւլ Գուստ

ի'անէ իշխնին օ կիւնիւ կէօրիւմէսի լիւզումընը անլէրէ իսթար էյլէյօր . պէօյլէ պիր իշ իշիւն հաֆթանըն պիրինճի կիւնիւնիւ թէրճիհ էթմէսիյլէ , էօյլէ պիր շէյէ ըր'այէթ կէօսթէրմիշ օլույօր քի անըն տիւնեատա մէվճուտ օլան պիրճիւմլէ խրիսթիյանլարա տախի շումուլի վար տըր :

'Ահտ ը Ճէտիտին պաշգա այէթլէրինտէն անկլաւյօրըզ քի սա'իր ֆէրա'իզ ի տինիյէ խուսուսընտա տախի հալ պէօյլէ իտի . ըէսուլլար ասընտա , վէ իլք խրիսթիյանլար արասընտա , տօղրուտան տօղրուլա ըէսուլլարըն թահթ ընէզարէթ ու իհթիմամընտա օլան քիլիսէլէրտէ , 'իօլատէթ վէ սա'իր ֆէրա'իզ ի տինիյէնին իճրասը իշիւն , հաֆթանըն իլք կիւնիւ թէրճիհ օլընմըշ տըր . «վէ հաֆթանըն պիրինճի կիւնիւ , շակիրտլէր էքմէք փարէլէմէյէ ճէմ' օլտըզլարընտա , Պօղոս անլէրէ վա'զ էյլէտի :» (Ս'մալ. 20. 7.) Պու հալլէրտէն կէօրիւլիւյօր քի , ըէսուլլէր վազթինտէ , Նէհուտիլէր արասընտա հաֆթանըն եէտինճի կիւնիւնէ ըր'այէթ էտիլմէքտէ օլտըզը կիւ պի , իլք խրիսթիյանլար միյանընտա տախի հաֆթանըն պիրինճի կիւնիւնէ հիւրմէթ կէօսթէրիւմէքտէ պուլոււնմըշ տըր :

Բրիստոս պիրզէ պէյան էյլէմիշ տիր քի սատազա վէրմէքլէ էսէր ը մէրհամէթ իպրազ էթմէք ըահաթ կիւնիւնէ մախսուս ումուր ը խայրիյէտէն տիր : Ֆէրիսիլէր շակիրտլէրին Սէպլթ կիւնիւնտէ պուղտայ պաշազլարընը գօփարըպ եէմէլէրինէ միւսա'ատէ էյլէտիլինտէն տօլայը Բրիստոսը թա'յիպ էյլէտիլէրինտէ , Բրիստոս ճէվապէն՝ «Գուրպան տէյիլ , անճազ մէրհամէթ իթթէրիմ :» (Մ'աթ. 12. 7.)

տէյէրէք անլէրի իլգամ էթմիշ տիր: Վէ Քրիստոս,
Ղուկաս 13. 15, 16ճը վէ 14. 15ինճի այէթլէրտէ,
թա'լիմ էտիյօր քի սատագա վէ սէվապ իչլէրի
րահաթ կիւնիւնտէ իճրա օլունաճագ ումուր ք խայ-
րիյէաէն տիր: Պու կիպի ա'մալ ք խայրիյէ, 'Ահտը
'Աթիգ խտարէսինին հիւքմրան օլտըղը տէվրլէրտէ,
Նէհէմիա վէ էսթէրին կիւնլէրինտէ, 'ալէսսէվիյէ
Պայրամ կիպի 'ուսումի սուր ու չէնլիք կիւնլէ-
րինտէ իճրա օլունաճագ ա'տէթ էտիլմիշ տիր. Նէհ.
8. 10, վէ էսթ. 9. 19—22: Վէ Յովսէփոս վէ
Ֆիլօ կիպի Քրիստոսըն վագթընտան պիր ազ սօկ-
րա հաղմըլ օլան իքի Նէհուտի մէշնուր միւ"էրրիխ-
լէր՝ րահաթ կիւնիւնտէ ումուր ք բունանիյէ վէ
մէգասիտ ք խայրիյէ իչիւն ի'անէ ճէմ"ինին Նէհու-
տիլէր արասընտա 'ատէթ հիւքմիինէ կիրմիշ օլտը-
ղընը պէյան էթմիշլէր տիր:

Պու խոստուսլարա պաղըլարագ Ալահըն է'ր ու
էրադէսէ շո-դըր +է հաֆլանըն իւ հիւնի- խրէ-նիյան-
լարնա 'եպարէն վէ ֆէրա"իւ ի րէնիյէ էֆաննա խասսէնէն
նա'նէն օլանալը դըր:

'Ահտը ճէտիտին պու վէ սա"իր պա'ղը այէթ-
լէրինտէ Րուհ իւլ Գուտս վասըթասըլլա պիղէ պէ-
յան օլունան թա'լիմ պու մը տըր, տէյիլ մի տիր,
պահսըմըղըն խիթամընտա մուսարրահէն կէօրիւլէ-
ճէյինի իւմիտ էյլէրիմ: Պիղ պու թա'լիմի էճտա-
տըմըղըն իխպարաթ վէ էօրնէքլէրինտէն ախը էթ-
միչիղ: Վէ 'ուսումէն խրիսթիյան 'ալէմիինին թահ-
թը թաստիղ ու ի'թիրաֆընտա պուլընմըլ պիր մատ-
պէ տիր քի հաֆթանըն իլք կիւնիւնէ տիյանէթէն
հիւրմէթ ու ըր'այէթ էտիլմէք, վէ սա"իր կիւնլէր-

տէն թէՖրիզ օլունմագ վաճիպ տիր: Հալ պու քի պա՛զըլար պունա ի՛թիրագ էթմէքտէ տիրլէր: Պա՛զըլար անա պիր կէօնէ ըի՛այէթ, եախօտ անըն սա՛իր կիւնլէրտէն պիր վէճհլէ թէՖրիզ էտիլմէսինի գապուլ էթմէյօրլար: Սա՛իրլէր իսէ օ կիւնիւն իրիս-թիյան Քիլիսէսի իչիւն, իպատէթ ի յալէնիյէյէ թախսիս էտիլմէսի՝ քիլիսէսին ըռ՛էսսասը թարա-ֆընտան թա՛եին վէ թասվիպ օլունմըչ միւսթահ-սէն պիր ուսուլ ու յատէթ իտիլինի գապուլ վէ թէսլիմ էտիյօրլար: Լաքին պէօյէ պիր յատէթ ան-ճագ ինսանըն յազլ ու պասիրէթիյլէ վազ՝ օլունմըչ իտիլինի գապուլ էտէրէք, մէզքիւր կիւնէ ըի՛այէթ օլունմասընա տա՛իր սա՛իր պիր մէնպա՛տան պիր էմր սուտուրի ֆիքրինի ըէտտ էտիյօրլար: Պաշգալար Եէհուտի Սէպլիինէ ճիտտէն ըի՛այէթլէ, պունուն մուհաֆազասը էպէտէն ֆարզ օլտըղընը, վէ անըն միւնֆէսիս օլտըղընը մէյտանա չըգարմազլա եէտին-ճինին եէրինէ հաֆթանըն սա՛իր պիր կիւնիւ թախ-սիս էյլէմէք իչիւն էլտէ պիր էսաս պուլունմատը-ղընը իտտի՛ա էտիյօրլար:

Պինապէրին, պու խուսուստա Ալլահըն էմր ու ի-րատէսի նէտէն իպարէթ օլտըղընա տա՛իր գա-նա՛աթ կէթիրմէտիքճէ, հիչ պիր իրիսթիյան բա-հաթ էթմէմէլի տիր: Էյէր կիրակի կիւնիւ Ալլահ թարաֆընտան վազ՝ ու թա՛եին օլընմըչ իսէ, անըն մուհաֆազասը չիւպհէսիզ ֆէվզէլատէ էհէմմիյէթ ի տինիյէյի հա՛իզ մէվատտէն օլտըգտան պաշգա, պու խուսուստա հէր իրիսթիյանըն տախի կէրէյի կիպի ախղ ը մա՛լիւմաթ վէ քէսպ ի գանա՛աթ էյլէմէսի լազըմէտէն տիր:

Շուշու տախի պուրատա մուգատտէմէ զըրզըր
'արգ էտէրիզ քի թարաֆըմըտան իֆաար լազըմ
կէլէն ֆարզարա տա"իր Ալլահն նիյէթ ու իրա-
տէսի, աչըգտան աչըղա պիր թէնպիհլէ պէյան
օլունմասա պիլէ, գանա'աթ հասըլ էտէճէք տէրէ-
ճէտէ վազիհ օլապիլիր, ինսանն 'ազլ ու ֆէհմի
պիր դուլագ տըր քի Ալլահն քէլամը պու դուլագ-
տան իրատ օլունմըչ աըր. վէ էյէր քէլամ գուլաղըն
լայըզը վէճհ իւզրէ իշիտէպիլէճէյի սուրէթտէ սէօյ-
լէնիր սէ, պու քիֆայէթ էտէր, Ալլահ նիյէթ ու մէ-
րամընը պէյան էթմէք խուսուսընտա միւսթագիլ
տիր. իսթէր իսէ նիյէթինի աչըգտան աչըղա պէյան
էտէր, եախօտ իսթէր իսէ պիր չօգ սա"իր շէյլէր
սէօյլէմէքլէ նիյէթինի անլատա պիլիր, քի պիզ պու
քէլամարը եէքտիկէրիլէ թաթպիզ էտէրէք, Ալլա-
հն թէնպիհլինի կէրէյի կիպի անլարըզ, եէթիշիր քի
Ալլահն ֆիքր ու նիյէթի անլաչըլսըն. եէթիշիր քի
Անըն ֆիքրի պիզիմ ֆիքրիմիզէ թէպիլզ օլունմագ
իշիւն քեաֆի վասըթալար պուլունսուն. իսթէրսէ
Ալլահն պիզէ անլաթմագ իսթէտիյի շէյի գուլագ-
լարըմըզլա իշիտէլիմ, իսթէրսէ եազըլտըզընը կէօ-
զիւմիւզլէ կէօրէլիմ, իսթէրսէ ֆէհմ վէ իտրաք կէօ-
զիւ իլէ կէօրէլիմ, պունտա պիր ֆարգ եօզ տըր:

Գիթապ ը Մուգատտէսի գապուլ էտէնլէրին ի'-
թիգատընճա, հէր եէտի կիւնտէ ալը կիւնիւն ֆէ-
րա"իզ ի տինիյէյէ միւնհասըր Րահաթ կիւնիւ օլմագ
իւզրէ թախսիս օլունմասը ֆարզ տըր, վէ չիմտի,
Գիլիսէ ի Մէսիհի իշիւն հաֆթանըն իւֆ կիւնիի
Ալլահն չմր ու իրատէսիլէ ֆէրա"իզ ի տինիյէյէ
միւնհասըր Րահաթ կիւնիւ օլարագ սա"իր կիւնլէր-

տէն թէփրիզ օլունաճաղընա տա՞ր Բիթապ ք Մու-
գատտէստէ սարահէթ ք քեաֆիյէ մէվճուտ օլտըղընը
կէօսթէրմէյէ Ալլահըն 'րնայէթիյէ զայրէթ էտէճէյիզ :

Պու խուսուսըն իսպաթը իչիւն աթիտէքի միւ-
լահաղաթը սէրտ էտէրիզ :

1. Օն էվամիրին տէօրտիւնճիւսինին սուրէթ ք
պէյանը նէ հաֆթանըն պիրինճի կիւնիւ վէնէ տա-
խի սա՞ր հիչ պիր կիւն Բահաթ կիւնիւ օլմասընա
գարչը պիր կէօնէ իթիրաղը միւթէղամմին տէյիլ
տիր : Եէհուտիլէրին հիսապլարընա կէօրէ հաֆթա-
նըն իւք կիւնիւ պուլունան կիւնիւն Բահաթ կիւնիւ
թութուլմասը՝ հաֆթանըն եէտինճի կիւնիւ Բահաթ
կիւնիւ օլմասընտան զիյատէ տէօրտիւնճիւ էմրին
քէլամ եախօտ հիւքմիւնէ մուխալիֆ տէյիլ տիր :
չիւնքի տէօրտիւնճիւ էմրին քէլիմաթը հաֆթանըն
հանկը կիւնիւ Բահաթ կիւնիւ թութուլմագ լաղըմ
կէլտիյինի թա՛հին էթմէյօր : սալթ շունու թա՛յին
էտիյօր քի հէր եէտինճի կիւնիւ, եա՛նի հէր ալթը
կիւնտէն սօնրա պիր կիւն, քահաթ կիւնիւ թութ-
մալըյըզ : Տէօրտիւնճիւ էմր տէյօր քի, ԱԼԹԸ ԿԻԻՆ
ԶԱԼԸՇԱՃԱԳ ՍԸՆ, ՎԷ ԵԷՏԻՆՃԻ ԿԻԻՆ ՐԱՀԱԹ-
ԷՏԷՃԷՔ ՍԻՆ : Պուսընլէ պիզէ անճագ պէ անճագ
տէմէք իսթէնիլիյօր քի, ալթը կիւն չալըշտըգտան
սօնկրա, ալթընճը կիւնիւն էրթէսի կիւնիւ մու-
գատտէս գըրլպ հէր կէօնէ մէշաղիլը տիւնեէվիյէ-
տէն ֆարիզ կէլմէլիյիզ : Վէ պէօլէճէ տա՞րմա
եափմագ կէրէք իտիյինէ շիւպհէ՞ մի վար : Լաքին
քէլամ ասլա պէյան էթմէյօր քի պու ալթը կիւն
նէրէտէն պաշլայաճագ, վէ պինա՞էն 'ալէյհ րահաթ
կիւնիւ նէ կիւնէ տիւշիւյօր : Տէօրտիւնճիւ էմրտէ

վազթըն նասըլ հիսապ էտիւմէսինէ, եանի նէ վազըթ պաշլանաճաղընա վէ նէ վազըթ խիթամ պուլաճաղընա տա՛իր հիչ պիր թէնպին եօգ տըր : Տէօրտիւնճիւ էմրտէ պուլ պապտէ պիր սարահէթ եօգ տըր . պուլ խուսուս պաչգա պիր սուրէթլէ թա՛յին օլունտըղը զանն օլունույօր :

Եէհուտիւէր, տէօրտիւնճիւ էմրտէն, քէնտիւէրինին ալթը կիւնլէրի նէրէտէն պաշլայաճաղընը, վէ հանկը կիւն խասսէթէն րահաթ թուլթաճաղարընը պիւմէտիւէր . պուլ տիկէր պիր էմր վասըթասըլա պէյան օլունմըլ տըր : Ֆիւվաղը՝ տէօրտիւնճիւ էմր՝ մուա՛յյէն խուսուսի պիր կիւնէ տէլալէթ էտէր մա՛նայը հա՛խզ խսէ տէ, հանկըսը օլտըղընը թասըրին էթմէյօր : Պուլ էմր պիզտէն թալէպ էտիյօր քի, հէր ալթը կիւն չալըլտըգտան սօնկրա, պիր եէտիւնճի կիւնիւ րահաթ էթմէլի վէ միւլպարէք սաղլամալը յըզ քի, պուլ խուսուսի կիւնիւ Ալլահ եա թա՛յին էթմիշ եախօտ էտէճէք խտի : Պուլ խուսուսի կիւն Եէհուտիւէր իչիւն պաչգա պիր մահալտէ, եա՛նի իյուրուճըն 16. 23, 25, վէ 26նճը ալէթլէրինտէ, պէյան օլունմըլ տըր . շէօյլէ քի «Օանլէրէ տէտի քի, րապպըն սէօյլէտիյի պուլ տըր . Եարըն րապպ իչիւն Սէպթ օլան րահաթ կիւնիւ տիր . փիչիրէճէյինիզլի փիչիրինիզ, վէ հաշլայաճաղընըղը հաշլայընըզ . վէ Ֆաղլա գալանըն հէփսինի, սապահա հըֆզ օլունմազ իչիւն, եանընըղտա ալը գօյընըզ . — Վէ Մուվսէս անը պուլ կիւն եէյինիզ, գիրա ՊՈՒ ԿԻԻՆ ՐԱՊՊՐՆ ՐԱՀԱԹ ԿԻԻՆԻԻ ՕԼՄԱՂԼԷ, պուլ կիւն անը սահրատա պուլմայաճազ պընըզ : Անը ալթը կիւն տէվչիրէճէք սինիզ . վէ լա-

քին ՐԱՀԱԹ ԿԻՒՆԻԻ ՕԼԱՆ ԵԷՏԻՆՃԻ ԿԻՒՆՏԷ ,
պուլունմայաճագ տըր , տէտի . » Բահաթ կիւնիւն-
տէն , եանի Ալլահըն բահաթ էթմիշ օլտըղը իւք
սէպթ կիւնիւնտէն պէրու , իշթէ իւք տէֆ'ա պու-
րատա տըր քի պահա օլունըյօր :

Կէօրիւնիւյօր քի Իսրայէլիէր , Մըսըրտա էսա-
րէթտէ պուլունտըղարը վազըթ , էյէր օ վազթա գա-
տար պիր տիւրլիւ հիսապ թութտըլար իսէ , խըլգա-
թըն իւք կիւնիւնտէն հիսապ էյլէյէրէք հաֆթանըն
կիւնլէրինտէն վազթը տօղրուճա հիսապ էթմէյի
շաշըրմըլար իտի : Մըսըրլըլար էսարէթ զէմանընտա
հազգ հօլընտան օլտըգճա սափմըլար իտի . զիրա
օգույօրըզ քի անլէր Մըսըր իւհլարընա թափըն-
մագտա պուլունմըլար տըր : Վէ զանն օլունամագ
քի Մըսրիլէր քէնտի քէօլէլէրինէ հէր եէտինճի կիւն
իշտէն չէքիլիպ բահաթ էյլէմէլէրինէ միւսա'ատէ
էթմէյէ բազլի օլուրլար ըտը : Պինապէրին , անլէր
ուզուն միւտտէթ էսարէթտէ գալտըղարը ճիհէթ-
լէ հաֆթա հիսապլարընը իհթիմալէն զա'իպ էթ-
տիլէր . պու սէպէպտէն տիր քի Ալլահ անլէրի
Մըսըրտան չըգարարագ պէրրիյէյէ կէթիրտլյինտէ ,
անլէրէ , պու միւնասիպէթլէ վէ պալատէ զիքր
օլունան այէթլէրտէ պէյան օլունան սուրէթտէ ,
Բահաթ կիւնիւնիւ պիւտիրտի . Եինէ պու խու-
սուստա Նէհէմիատա օգույօրըզ քի , Ալլահ պէնի
Իսրայէլի Մըսըրտան չըգարտըղընտա , քէնտի մու-
գատտէս սէպթինի անլէրէ պէյան էյլէտի . (Նէհ-
9. 14.) « Վէ անլէրէ մուգատտէս սէպթինի պիւ-
տիրտի . » Եինէ պունա տա'իր Հէզգ . 20. 10,
12տէ չէօյլէ օգույօրըզ , « Վէ անլէրի Մըսըր տի-

յարընտան չըզարըպ , պէրրիյէյէ կէթիրտիմ : Վէ պէնիմ իլէ անլէրին արասընտա ա'լամէթ օլմագ իւզրէ , սէպլիւէրիմի տախի անլէրէ վէրտիմ :»

Լաքին անլէր տէօրտիւնճիւ էմր իլէ խոսուսի կիւն հանկը կիւնէ տիւշմիւշ օլաճաղընը պիլէմէզլէր իտի : Ֆիլ հագիգէ , տէօրտիւնճիւ էմր , Եէհոււ տիլէրէ պէյան օլունտըղը իչիւն , Եէհուտի սէպլիւնի անլաթմագ իսթէմիշ տիր : Լաքին պու խուսուս պու էմրլէ հանկը կիւն թա'եին օլունմըշ իտիյինի իսպաթ էթմէզ : Տէօրտիւնճիւ էմրտէքի թէնպիհ' ումուսմէն Եէտինճի պիր կիւն անկլաթմագ իսթէմիշ տիր , էօյլէ պիր Եէտինճի կիւն քի Ալլահ թա'եին էտէ իտի , Եախօտ էթմիշ օլա իտի : Վէ մատամ քի Եէհուտի քիլիսէսի իչիւն պէօյլէ պիր խոսուսի կիւն զաթէն թա'եին օլունմըշ իտի , վէ տէօրտիւնճիւ էմր անլէրէ պիլտիրիլմիշ տիր , պու էմր իլէ իշթէ պու խոսուսի կիւն անկլաթմագ իսթէնիլմիշ տիր : Պու խոսուս աջնի պու քէլամլարըն էլեէվմ Գիլիսէ ի Մէսիհիտէ մէր'ի օլան պաշգա պիր մու'այյէն Եէտինճի կիւնէ տէլալէթ էթմէտիյինի իսպաթ էթմէզ : Պէշինճի էմր՝ ֆիլան վէ ֆիլան քիմսէլէրի ֆիլան վէ ֆիլան փէտէր ու մատէրլէրէ հիւրմէթ ու րի'այէթ էթմէյէ մէճպուր էտէ պիլտիլի միսիլլիւ , տէօրտիւնճիւ էմրին աքեամը տախի , պիր թագըմ միւսթէսնա հալ ու քէշֆիլէթլէր թահթընտա , մու'այյէն օլան Եէտինճի կիւնլէրի մուգատտէս թուլթմագա քիլիսէյի մէճպուր գըլա պիլլիր :

Տէօրտիւնճիւ էմր մա'նասըլլա , իրիսթիյանլէրճէ մէրի' օլան կիրակի կիւնիւ , Եէհուտի սէպլի գա-

տար եւտինճի կիւն տախի աստ օլընա պիլիր . զիրա եէհուտի սէպթ կիւնիւ կիպի հէր եէտինճի կիւն հըֆզ ու թագտիս օլունմըլ տըր . անըն կիպի ալթը կիւն չալըչըլտըգտան սօնկրա մուգատտէս թութուլմըլ տըր . Կիրակի կիւն պիզիմ պիրինճի իշ կիւնիւնտէն պաշայարագ հիսապ էթտիյիմիդտէ եէտինճի կիւն օլտըղը կիպի , անլէրին սէպթի տա անլէրին պիրինճի իշ կիւնիւնտէն 'իւթիպարէն եէտինճի կիւն օլմագտա խտի : Պիւթիւն ֆարգ շունտա տըր քի , ետի կիւնլէր էվլէլա Ալլահըն խըղգաթտան բահաթ էյլէտիքտէն սօնկրաքի կիւնտէն պաշանմըլ , վէ չիմտի էրթէսի կիւնտէն պաշայօր : Մէս"էլէ Կիւնլէրին նէ իսմլէրլէ թէսմիյէ օլունմասընտա աէյիլտիր . մէսէլա , էկէր պիզ հաֆթանըն իլք կիւնիւ չարչէնպիս թէսմիյէ էթմիշ օլսա իտիք , պու մէս"էլէճէ պիր ֆարգ օլմալ խտի :

Պինապէրին , խրիսթիյան Բահաթ կիւնիւնիւն վաղ' ու թախսիսիյլէ , տէօրտիւնճիւ էմրին ահքեամը թէպէտտիւլ էթմիշ օլամալ . թէպէտտիւլ էտէն ահքեամ եէհուտիլէրին իշ կիւնլէրինին իպթիտա վէինթիհաաընը թա'յին էտէն սա"իր պիր մատտէնին հիւքմիլտիր : էմրին շու , եա'նի « Ալթը կիւն չալընպ հէր իշինի իշլէյէսին . ֆագաթ եէտինճի կիւն սէնին Ալլահըն օլան եէհօվանըն բահաթ կիւնիւտիր » քէլիմաթը խրիսթիյան Բահաթ կիւնիւ օլան կիրակիյէ դարչը հիշ պիր 'իթիրաղը միւթէզամին աէյիլտիր . զիրա քէլիմաթըն ահքեամ վէ գուվլէթի խրիսթիյանլար արասընտա էլան թէմամէն պաղը տըր : Հաքէզա շու աթխտէքի քէլիմաթտա տախի հիշ պիր հաղըլը ի'թիրաղ եօղ տըր . « Զիրա եէհօվա

ալթը կիւնտէ սէմայը վէ զէմինի վէ տէնիդի վէ ան-
լէրտէ պուլունանըն քեաֆֆէսինի խալզ էտիպ , եւ-
տիննճի կիւնտէ իսթիրահաթ էյլէտի . պու ճիհէթլէ
Եէհօվա րահաթ կիւնիւնիւ միւպարէք զըլըպ թագ-
տիս էյլէտի : » Խրիսթիյան Բահաթ կիւնիւնիւն վազ՝
օլունմասըլա , պու քէլիմաթ Խրիսթիյանլարճա
հիւքմ ու ի՛թիպարտան սագըթ օլմամըշ տըր . պու
քէլամլէրտէ պաշլըճա տէր փիշ օլունան նիյէթ ու
մէրամ թէմամէն պաղը տըր . եա՛նի պու քէլամլէր
եալընըզ ալթը կիւն պիր տիւզիյէ չալըշաճաղըմըզըն ,
վէ սօնկրա Սլլահ պիզէ էօրնէյինի կէօսթէրօիշ օլ-
տըղը իւզրէ եէտիննճի կիւն րահաթ էտէճէյիմիզին
սէպէպլինի պիզէ պէյան էտիյօրլար : Վէ քէլամլէրի
պու մա՛նա իլէ անլատըղըմըզտա , անլէրին ահքեա-
մընա ասլա խալէլ կէլմիշ օլամազ : Նի՛չիւն անճագ
ալթը կիւն պիր տիւզիյէ չալըշապիլիր իլ . պունըն
սէպէպի տախի եինէ էվլէլքի կիպի տիր : Սէպէպի
նէ՞ տիր քի Խրիսթիյանլար հէր եէտիննճի կիւնիւ
րահաթ էտէրլէր տէ , հէր սէքիզիննճի , եախօտ հէր
տօզուզընճը , վէ եա ծնընճը կիւնիւ էթմէզլէր :
Չիւնքի Եէհօվա ալթը կիւն չալըշտը վէ եէտիննճի
կիւն րահաթ էյլէտի :

Սահիհ տիր քի , պու քէլիմաթ , Եէհուտիլէրէ ,
վէ Քրիստոսըն կէլմէսինտէն էվլէլ՝ Քիլիսէյէ սէօյ-
լէնտիքտէ , պաշգա սլիր մանա՛յը տախի հա՛իզ պու-
լունմըշ տըր . եա՛նի պունլարլա հէմ տախի պիլտի-
րիլմիշ տիր քի , օլ 'ասարտա եէտիննճի կիւն խըլզաթըն
զիքրի իչիւն հըֆզ օլունաճագիտի : Լաքին պու խու-
սուս՝ քէլամը մէզքիւրըն , Եէհուտիլէրէ պէյան օ-
լունմըշ օլտըղընտա նէ հիւքմիւ օլմուշ իսէ , պիզէ

պէյանն օլունտըղընտա տա օ հիւքմիւ միւթէզամմին
օլմատըղընա տա՞ր օլանն զանն ու թախմինէ գարչը
հիչ պիր իթիրազը հավի տէյիլ տիր։ Զիրա թաչ
լէվնալարը իւզէրինէ օն էմրլէր իլէ սա՞ր քէլամլէր
տախի եազըլը պուլունմը։ տըր քի, պունլար Եէհոււ
տիլէրէ պէյանն օլունտըղընտա էօյլէ պիր հիւքմիւ
հա՞րզ իտիլէր քի, պիզէ պէյանն էտիլտիլնտէ ա՛յնի
հիւքմիւ միւթէզամմին տէյիլ տիր։ Պու քէլամլէր
իչթէ շունլար տըր, « Պէն սէնի էսարէթ խանէսի
օլանն Մըսըր տիյարընտան չըգարան Ալլահըն Եէհուվա
իմ։ » Պու քէլամլէր տախի միւթէպազը քէլամլէր
իլէ թաչ լէվնալարը իւզէրինտէ եազըլմը։ տըր, վէ
անլէր Եէհուտիլէրէ սէօյլէնտիլի կիպի, պիզէ տէ
սէօյլէնմիշ տիր։ անլէր օն էմրլէր քիմլէրէ խիթապ
օլունմըլար իսէ, ճիւմլէսինէ վէրիլմիշ տիր։ զիրա
պու քէլամլար Ալլահըն էմրլէրինին պիր թազվիլէթի
մագամընտա սէօյլէնմիշ տիր։ Լաքին պու քէլամ
Եէհուտիլէրճէ նէ մա՛նայը հա՞րզ պուլունմը։ իսէ,
պու կիւն պիւթիւն օ մա՛նատա զալմամը։ տըր։
Զիրա պիզ Մըսըրտան վէ էսարէթ խանէսինտէն
չըգարըլմամըչըղ։ պու քէլամ պիզճէ անճագ մա՛նա ի
մէճագիտէն պաչգա հիչ պիր մա՛նայը հա՞րզ տէյիլ
տիր։ Պու միւլահազա օն էմրլէրէ (Թէս. Ծ. 13.)
իլավէ օլունան աթիտէթի քէլամլար հագըղնտա
տախի սէրտ օլունապիլիր, « Վէ Մըսըր տիյարընտա
գուլ օլմուշ իտիլինի վէ Ալլահըն օլանն Եէհուվա սէնի
օրատան գուտրէթլի էլ վէ ուզանմը։ գօլ իլէ չըգար-
տըղընը խաթրինտա հըֆղ էյլէյէսին։ պու էճիլտէն
Ալլահըն օլանն Եէհուվա սանա բահաթ կիւնիւ հըֆղ
էթմէյի էմր էյլէտի։ »

Պինա"էն ա'ւելյն խրիսթիյան Ռահաթ կիւնիւնէ գարշը օլանլարըն տէօրտիւնճիւ էմրտէն չըգարտըզլարը պիւթիւն պիւրհան ու տէլիլէրի , քի պոււնլարըն տահա գոււլվէթլի տէլիլ վէ պիւրհանլարը եօգ տըր , պու վէճհլէ հիւքմաէն տիւշէրլէր :

2. Խըլգաթ ի 'ալէմին զիքրի իչիւն գատիմ Գիւլիսէյէ , եա'նի Եէհուտիլէրէ , եէտինճի կիւնիւ միւլպարէք թութմադ էմր օլունմըշ օլմասը մատտէսի խէլաս իշինին զիքրինէ հաֆթանըն պիր կիւնիւ միւլպարէք թութմադ իչիւն պիր պիւրհան օլուպ , անա գարշը պիր կէօնէ տէլիլ տէյիլ տիր :

Գէլամ Ուլլահտա իքի խըլգաթ հագգընտա օգույօրըզ քի պիրի եէնի խըլգաթ վէ տիկէրի էսքի խըլգաթ տըր . վէ տէօրտիւնճիւ էմրին քէլիմաթը էսքի խըլգաթ հագգընտա էսքի խըլգաթա մէնսուպ օլանլէր նէ մա'նա իլէ անլամըշլար իսէ , եէնի խըլգաթ հագգընտա տախի եէնի խըլգաթա մէնսուպ օլանլէրճէ 'աջնի գոււլվէթլի հիւքմ ու մա'նա իլէ անլաշըլմալը տըր : Օգույօրըզ քի , « Ալլահ իպթիտատէ սէմավաթ ու զէմինի խալզ էյլէտի , » վէ գատիմ Գիլիսէ պու վագը'այը զիքր էթմէյէ պօրճուլիտի : Լաքին Րապպ եէնի պիր սէմա վէ եէնի պիր զէմին խալզ էթտիյինտէ , պու եէնի սէմա վէ եէնի զէմինէ մէնսուպ օլանլար , ա'յնի պիր հագգ իլէ , ա'յնի պիր սէպէպ վէ մուճիպ իլէ , քէնտի սէմա վէ զէմինլէրինին խըլգաթընը զիքր էթմէլի տէյիլ մի տիրլէր :

Գիթապը Մուգատտէս պիզէ էօյրէտիյօր քի էսքի խըլգաթա ֆէսի օլունմըշ , կիւնահ վասըթասըլլա իպթալ էտիլմիշ , եախօտ , էվվէլ օլտըղը իւզ-

րէ, երնէ թէհի վէ խալի հալինէ թահվիլ գըլընմըշ նաղարըյա պագամալըյզ . « Անլէր շէրը իշլէմէքտէ ա'գըլը տըրլար, ֆագաթ խայր իշլէմէյի պիլմէզլէր : Զէմինէ պագտըմ, իշթէ թէհի վէ խալի իտի . սէմավաթա պագտըմ, վէ նուրու եօզ իտի (էրէմ. 4. 22, 23.) . եա'նի սէմավաթ նէ հալաէ իտի իսէ, երնէ օ հալէ բիւճիւ' էթմիշլէր տիր . զէմին թէհի վէ խալի իտի, վէ նուր պուլունմայըպ, զուլմէթ սուլարը գափլամըշ իտի :

Երնէ Գիթապը Մուգատտէս պիղէ էօյրէտիյօր քի Խնճիլտէ պէյան օլունան ի'ատէ վէ խէլաս հալի եէնի պիր սէմա վէ եէնի պիր զէմինին խըլգաթը տէմէք տիր . « Զիրա իշթէ պէն եէնի պիր սէմա իլէ եէնի պիր զէմին խալզ էտէրիմ . վէ էվլէքիլէր զիքը օլունմայաճազ, վէ խաթըրա կէլմէյէճէք տիր : Լաքին սիզ պէնիմ խալզ էթտիյիմ իլէ իլ էլ էպէտ մէսըուր վէ շատիման օլունըզ . զիրա իշթէ պէն Նըրսուէֆ շատըղ մէքեանը, վէ աւըն էհալիէնի մէսէրրէթէ մագհար օլմագ իւզրէ խալզ էտէրիմ » (Իշա. 63. 17. 18.) վէ « Սէօղլէրիմի սէնին աղզընա գօտըմ, վէ սէնի էլիմին սայէսինտէ սէթը էթտիմ, քի սէմավաթը սապիթ վէ զէմինի թէ'սիս էտէյիմ վէ Սիօնա' Սէն պէնիմ գավըմ սըն' տէյէյիմ » (Իշա. 51. 16,) « Զիրա Բապպ պուլուրուր քի' խալզ էտէճէյիմ եէնի սէմա վէ եէնի զէմին, » վէ զայրիհիւմ (Իշա. 66 22) : Պու ա'յէթլէրտէ պիղէ եալընըզ եէնի խըլգաթտան, եախօտ եէնի սէմավաթ վէ եէնի զէմինտէն պահս օլունմայըպ, անըն մա'նասը տախի պէյան օլունըյօր քի, պունըն մա'նասը Խնճիլ վասըթասըյլա օլան թէճէտտիւտ, Նըրսաղէմին սուր

վէ սիւրուր մէքեանընա թահվիլի, վէ էհալիսինին
րիֆահ ու մէսէրրէթէ նա՝ իլիյէթի, վէ Սիօնա՝ «Սէն
պէնիմ դավմմ սըն» տէնիլմէսի տէմէք տիր: Փէյ-
դամպէր, պիւթիւն պու այէթլէրտէ, Ինճիլին խէ-
լասընը անլաթմագ իսթէմիշ տիր:

Քիթապը Մուգատտէստէ Ինճիլտէն նէշէթ էտէն
անվալտէն հէր հէրտէ պիր թէճէտտուլու կիպի պահս
օլունմըշ տըր քի, պու հալթէ էստի շէյլէր Կէշիշ, վէ
հէր շէյ էէնի պիր հալ էսպ էթիշ պիր. տէնիլմիշ տիր
քի պիղ Յէսուս Գրէսորոս էյէ էլլէր էլէն Խալիօլ-
մէշը. հէմ էէսորոս վէ հէմ զէթիշ հէր շէյ Ռաթի - Խ-
լահ օլունմէշ պըր, վէ Սլլահ, իպթիտատէ էթտիյի
կիպի, Գարալլէթիշ Զոր լէմա էթիլիշ պիր. վէ Սհալը
'Աթիգտէ Նէհուտի անվալինին Փէսս ու իպթալի
էքսէրիյա տիւնեանըն սօնը կիպի կէօթէրիլմիշ տիր:
Լաքլին պիղ քի Ինճիլի Քիլիսէյէ մէնսուպ պուլու-
նույօրըզ, հէնի խըլգաթա մէնսուպ իզ. վէ գատիմ
Նէհուտի քիլիսէսի 'ազասը էսքի խըլգաթ իշինին
զիքրինի նէ հազզ իլէ հատ էտէ պիլիլիլէր իտի իսէ,
պիղ տախի հէնի խըլգաթ իշինին զիքրինի հիշ օլ-
մազսա 'այնի հազզ իլէ հատ էթմէյէ մէ՝զուն
օլա պիլիլի իզ սանըրըզ:

3. Պաշգա պիր մատտէտէ շու գազլիյէյի, եա՛նի
տէօրտիւնճիւ էմրին Ալլահըն հէմ էսքի վէ հէմ տա-
խի հէնի խըլգաթտան ըահաթ էթտիլինէ շուսուլի
վար տըր գազլիյէսինի թաստիզ էտէր. Քիթապը ը
Մուգատտէս հէմ պիրինտէն, վէ հէմ տախի տիկէ-
րինտէն միւթէսավիյէն վէ միւսարըահէն պահս է-
տիյօր. եա՛նի Քրիստոսըն խէլաս իշինտէն ըահաթ
էթմէսի Ալլահըն խըլգաթ իշինտէն ըահաթ էթմէ-

սինէ միւշապին տիր կիպի սարահէթէն կէօսթէրիւմիշ տիր . նիթէքիւմ (Իպր. 4. 10.) « Զիրա Ալլահ քէնտի իշլէրինտէն իսթիրահաթ էյլէտիյի կիպի , անըն րահաթընա կիրէն տախի քէնտի իշլէրինտէն իսթիրահաթ էթմիշ տիր , » տէնիլմիշ տիր :

Պինապէրին , Քրիստոս հաֆթանըն իւք կիւնիւ էմվաթտան գըյամ էթմէսիյլէ , իշլէրինտէն իսթիրահաթ էյլէմիշ տիր : Էմվաթտան գըյամ էթմէսիյլէ , խէլաս իշինի իթմամ էթմիշ տիր . անըն թէնէզղլւէն սէմատան գէմինէ էնմէսիյլէ իպրազ էթտիյի ալւազ կէօնիւլլիւլիւք խիթամ պուլմուշ տրր . արթըգ րահաթ էթմիշ վէ թաղէ հայաթ քէսպ էյլէմիշ տիր : Հէման պու 'այէթտէ , « Էօյլէ իսէ Ալլահըն դավմը իշիւն պիր րահաթ պազի տիր » տէնիլմիշ իսէ , ասը ղիւ «էպլ» «սփլմֆլըթ թէրճէմէ օլունա պիլիր . վէ պունըն իշիւն շու սէպէպ կէօսթէրիլիյօր , « Զիրա Ալլահ քէնտի իշլէրինտէն իսթիրահաթ էյլէտիյի կիպի , անըն րահաթընա կիրէն տախի քէնտի իշլէրինտէն իսթիրահաթ էթմիշ տիր : » Պու քէլամ իլէ պիզէ հիշ օլմազսա շու իւշ շէյլէր պէյան օլունմըշ տրր .

(Ա) Պու քէլամ՝ Քրիստոսըն խէլաս իշինտէն րահաթ էթմէսինէ Ալլահըն խըլգաթ իշինտէն րահաթ էթտիյինէ միւշապին նազարըյլա պազմամըզը թա'լիւ էտիյօր . զիրա խէլաս վէ խըլգաթ իշլէրի պիրի պիրլէրինէ պէնկզէր օլտըղընտան , պիրի պիրինէ վազլի սուրէթտէ թէշպիէ էտիրմիշ տիր :

(Բ) Պու խըլգաթ վէ խէլաս իշլէրի , մախսուսէն շու խուսուստա պիրի պիրինէ միւշապին կէօսթէրիլմիշ տիր քի , պունլարըն իքիսինին տէ Ալլահըն դավմը աշասընտա պիր րահաթ կիւնիւնիւն

մուհաֆազաճըյա 'ալազալարը վար տըր, եախօտ պու իքի ըահաթլարըն՝ Ալլահըն ֆիլիսէսինտէ «էպլ-սաֆլաֆլըն խոսոսուսընտաքի թէ"սիրիյէ միւնասէ-պէթի վար տըր. զիրա սարիհէն պու մատտէ ճի-հէթիյէ անլէր պիրի պիրինէ թէչպիհ օլընմըչլար տըր: Խըլգաթտան իսթիրահաթ կիւնիւնիւ Ալլահըն պիր ըահաթ կիւնիւ օլմագ իւզրէ մուգատտէս վէ միւպարէք գըլմասը, վէ անա թէվֆիգէն պիր ըահաթ կիւնիւնիւն թա'յին էտիլմէսի արասընտա պու ալէթտէ պիր թէա'լլիւգ ը սարիհ մէվճուտ տըր: Զիրա ըէսուլ պոււնըն հագգընտա շէօյլէ տէմիշ տիր, « Զիրա պիր եէրտէ եէտինճի կիւն հագգընտա պէօյլէ սէօյլէտի, եա'նի՝ վէ եէտինճի կիւնտէ Ալլահ ըէնտինին ճիւմլէ իչլէրինտէն իսթիրահաթ էթտի: » (այէթ 4.) Րէսուլըն պահսը Ալլահըն գաւմը թարաֆընտան թութուլան ըահաթ կիւնիւնէ տա"իր տիր. իսթէր հաֆթատա զէմլին իւզէրինտէ ըահաթ կիւնիւ թութուլմասընա տա"իր օլսոււն, իսթէր սէմատա պիր ըահաթ կիւնիւ օլմասընա միւթէտա"իր պուլուսոււն, պուրատա զիքը օլոււնան ըահաթըն խըլգաթտան սօնկրա հրֆղ օլոււնան ըահաթ կիւնիւնէ թէչպիհ օլոււնմասը աչիքեար տըր:

(Գ.) « Ալլահըն գաւմը իչիւն պիր ըահաթ պագի տիր » 'իպարէսինտէ, շիմտի Խնճիլին թահթ ը թէ"սիրինտէ պուլոււնան գաւմընըն ըահաթլանտըրմասը թէպլիր օլոււնըյօր. իմտի պու ըէլամլարտան աչիքեար տըր քի սօնկրաքի ըահաթ, եա'նի Խէլասքեարըմըզըն ըէնտի իչլէրինտէն ըահաթ էթմէսի, թէ"սիր ճիհէթիյէ, եախօտ գաւմըն ըահաթընա թէա'լլիւգիւ ճիհէթիյէ, էվվէլքի ըահաթա ֆա"իգ

տիր, Չիւնքի, պու պօքի քէր իՖատէսիլէ շու տէ-
մէք իսթէսիլմիշ տիր քի, Ալլահն խըլգաթ իշին-
տէն իսթիրահաթ էյլէմէսինն զիքրի իշին թա՛յին
օլունան րահաթ կիւնիւ իսլգա օլունմայօր, անճագ
խլթալ օլունըյօր. վէ պունըն եէրինէ Բրիստոսըն
քէնտի իշլէրինտէն իսթիրահաթ էյլէմէսինէ հիւ-
մէթէն թութըլան եէնի րահաթ կիւնիւ պազի գա-
լըյօր:

4. Բուհ իւլ Գուտա պիղէ սարահէթէն թէֆհիմ
էյլէմիշ տիր քի, էսքի խըլգաթա հիւրմէթէն վազ՝
օլունան սէպլթ կիւնիւ Ինճիլ տէվրինտէ հըֆղ ու
թագտիս օլունամաղ: (Իշա. 65. 17, 18.) Պու ա-
յէթլէրտէ պիղէ տէնիլմիշ տիր քի Ալլահ եէնի սէ-
մա իլէ եէնի պիր զէմին խալգ էտէճէյինտէն, էվ-
վէլէլէր զիքր օլունմայաճագ, վէ խաթըրա կէթի-
րիլմէյէճէք տիր: Պու պէօյլէ օլաըղը հալտէ, եէտի
կիւնտէ պիր կիւն մահգա էվվէլէ խըլգաթը զիքր
էթմէք վէ խաթրա կէթիրմէք իշին մուհաֆաղա
էթմէլլիիզ զանն օլունմամալը տըր:

Պու այէթլէրի հէր հանկը մա՛նա իլէ թէլագզը
էտէրսէք, Ինճիլի Բիլիսէտէ եէտի կիւնտէ պիր
կիւն պաչըճա էսքի խըլգաթը զիքր էթմէք վէ
խաթրա կէթիրմէք իշին մուհաֆաղա էթմէք պուն-
լարա փէք ույղուն օլմայաճագ տըր: Պու այէթ-
լէրին մա՛նասը եալընըզ շու օլսա, եա՛նի էսքի
խըլգաթ եէնի խըլգաթա գըյասէն զիքր օլունմա-
յաճագ վէ խաթրա կէթիրիլմէյէճէք, վէ եէնիսի
փէք չօգ միւհթէրէմ վէ մուհզզէզ օլաճագ վէ պի-
զէ փէք չօգ թէ՛ալիւզիւ պուլունաճագ, վէ փէք
միւթէպէր թութուլաճագ օլսա, վէ զիքր օլուն-

մաղա վէ հիւրմէթ էտիւմէյէ զիյատէսիյլէ շայան
օլաճազ, վէ տիկէրի պուճա գըյասէն ունութըլա-
ճազ, զիքր օլուճմայաճազ, վէ նէ տախի խաթըրա
կէթիրիւմէյէճէք տիր, — էյէր պու քէլամը պէօյլէ
անկլար իսէք, մաղսէտիմիզէ թէմամէն թէվաֆուզ
էտէճէյի տէրքեար տըր: Զիրա օ հալտէ, պուճընլէ
Բուհ իւլ Գուտս պիզէ թա'լիմ էտիյօր քի իրիսթի-
յան ֆիլիսէսի եէնի խըլգաթը զիքր էթմէյէ տահա
զիյատէ հազդը տըր. շէօյլէ քի էսքիսի եէնիսինէ
նիսպէթէն ունուտըլմաղա լայըզ տըր:

Վէ մատամ քի էսքի խըլգաթ արթըզ գիքր օ-
լուճմայաճազ, վէ խաթրա կէթիրիւմէյէճէք տիր,
աթիտէքի այէթտէ, եէնի խըլգաթը իլ էլ էպէտ
զիքր էթմէք ֆիլիսէյէ թէնպիհ օլուճույօր. « Լաքին
սիզ պէնիմ խալզ էթտիյիմ իլէ իլ էլ էպէտ մէսըուր
ու շատման օլուճըզ, զիրա իշթէ պէն Երուսաղէմի
շատըզ մէքեանը, վէ անըն էհալիսինի մէսէրրէթէ
մաղհար օլմազ իւզրէ խալզ էտէրիմ. » եանի, տէ-
մէք իսթէյօր քի, հէր նէ գատար էսքիսինի ունու-
թըյօր իսէնիզ, պուճընլէ պէրապէր իլ էլ էպէտ,
տիւնեանըն սօնընա գատար եէնի խըլգաթըն զիք-
րինի մահաֆաղա էտինիզ:

Յ. Եէհուտի սէպթինին տա'իմի օլմատըզընա
գարշը Մըսըր էսարէթինտէն խէլասլարընըն զիքրի
իչիւն անը մուհաֆաղա էթմէք անլէրէ էմր օլուճտը-
ղը պիր պիւրհան մաղամընտա կէօսթէրիլիյօր: Անըն
վազ' օլուճտըզընըն պիր սէպէպի շու տըր. զիրա
Սլլահ անլէրի պու սուրէթլէ խէլաս էթտի, նիթէ-
քիմ օն էմրլէր իչինտէ, Մովսէսին պէշ քիթապլա-
րընըն պիր եէրինտէ, սարահէթէն պէյան օլուճմըշ

տըր . « Վէ Մըսըր տիյարընտա գուլ օլմուշ իտիյինի վէ Ալլահըն օլան Եէհօվա սէնի օրատան գուտրէթլի էլ վէ ուզանմըշ գօլ իլէ չըգարտըղընը խաթրընտա հըֆզ էյլէյէսին . պու էճլտէն Ալլահըն օլան Եէհօվա սանա սէպթ կիւնիւնիւ հըֆզ էթմէյի էմը էյլէտի : » (Թէս. Յ. 13.) Պինապէրին , պիր քիմսէ տիւշիւնէ պիլլիր մի քի , Ալլահ Ինճիլին թահթը թէ՛ սիրինտէ օլան ճիւմլէ միլլէթլէրին տիւնեանըն սօնընա գատար , Եէհուտիլէրին Մըսըրտան գուրթուլտըղլարընըն զիքրինէ հիւրմէթէն թէ՛ սիս օլունան հէր հաֆթատա պիր կիւնիւ միւպարէք թութմալարընը իսթէսին եախօտ իսթէմիշ օլուն :

6. Բուհ իւլ Գուտս պիզէ աչըզ պիր թարգտա տէյօր քի , Եէհուտիլէրին Մըսըրտան խէլասլարընը զիքր էթմէք իշիւն վազ՝ ու իհտաս օլընան ալին ու 'ատէթլէրէ Ինճիլ տէվրինտէ արթըզ ի'թիպար էտիլմէմէլի տիր : Մէսէլա Բուհ իւլ Գուտս , էրէմ. 16. 14, 15 տէ , Ինճիլ տէվրի հազղընտա սէօյլէյէրէք , տէյօր քի , « Բապպ պէօյլէ պույուրուր . Պու սէպէպտէն իշթէ կիւնլէր կէլիր քի արթըզ՝ Պէնի իսրայէլի Մըսըր տիյարընտան չըգարան Բապպ հայյ տըր՝ տէնիլմէյէճէք տիր . անճազ՝ Պէնի Իսրայէլի չըմալ տիյարընտան , վէ անլէրի սիւրտիյիւ ճիւմլէ տիյարլարտան չըգարան Բապպ հայյ տըր՝ տէնիլմէճէք տիր : » Անլէր՝ Մըսըր տիյարընտան չըգարան Բապպ հայյ տըր՝ տէնիլմէճէք տիր , եա'նի անլէր հիշ օլմազսա արթըզ րէսմի սուրէթտէ Մըսըրտան չըգմալարընը զիքր էթմէյէճէքլէր տիր :

էյէր Ինճիլ տէվրինտէ պիր րահաթ կիւնիւ թութուլսա , — նասըլ քի թութուլմալը տըր տէյու

պալատէ կէօսթերիւմիշ տիր, — պու քելամարտան հազգըյլա զանն օլունահազ տըր քի, պու րահաթ՝ Պէնի Իսրայէլն շահալդէրէն շահալդէն, հանի Բրիստոսըն խելասընըն, վէ միւնթէխապ զավմը տէյիլ հալընըզ Նէհուտիյէտէն, իլլա շըմալտան, վէ տիւնեանըն հէր սէմթլէրինտէն սէմալի վաթանընա կէթիրմէսինին զիքրի իշիւն օլահազ տըր: (պագ Իշա. 43. 16—20:)

7. Պիր տէ շէօյէ զանն էթմէք տախի տօղրու տըր. շէօյէ քի, Ալլահ պիզէ թէֆհիմ էթմէք նի-յէթինտէ տիր քի, մատամ քի Իսրայէլիէր Մըսըր-տան խելաս օլունամալարընըն զիքրինի մուհաֆազա էթմէյէ տա՛լիր թէնպիհ ալմըչլար տըր, մատամ քի Մըսըրտան գուրթուլմալարը՝ Բրիստոսըն խելասը-նըն մա՛լիւմ, ճա՛իզ վէ աշիքեար պիր քլնայէսի տիր, օ հալտէ րահաթ կիւնիւ Խրիսթիյանլար թա-րաֆընտան Բրիստոսըն խելասընըն զիքրի իշիւն թուրթուլմալը տըր:

Իսրայէլիէրին Մըսըրտան գուրթուլմալարը Բը-րիստոսըն խելասընը անտըրմազ մազսէտիյէ Ալլահ թարաֆընտան էմր ու թէրթիպ էտիլմիշ տիր. պու գուրթուլը հազգընտաքի հէր շէյ պու խելասը իմա էթմիշ տիր, վէ պաչըճա Բրիստոսըն խելասընըն փէք փարլազ պիր էօրնէյի օլտըղընտան, պու գուր-թուլըչա չօզ էհէմմիյէթ վէրիլմիշ տիր. Ամմա օ գուրթուլը՝ հալընըզ պիր կէօլկէ իտի. վէ հատտը զաթինտէ խելաս իշիյէ թաթպիզէն հիչ պիր շէյ տէյիլ իտի. Իսրայէլիէրին էսարէթը մատտիյէտէն ա՛տի պիր գուրթուլը՝ պիւթիւն միւնթէխապ Բիլիսէնին ճէհէնէմ ազապընտան իլ էլ էպէտ խէ-

լաս օլմասը, վէ տէյիլ մատտի պիր Քէնա'ն տիյա-
րընա, իլլա սէմայա, էպէտի սա'ատէթ վէ ճէլալա,
նա'իլ ու տախիլ օլմասը եանընտա նէ տիր: Պու
կէչիճի կէօլկէնին խաթրա կէթիրիլմէսի օ գատար
մուհիմմ պիր շէյ մի տիր քի անըն իչիւն մախ-
սուսէն հաթթատա պիր կիւն թա'յին օլընաճազ
իտի: Պու գուրթուլըշըն իմա էթտիյի 'ազիմ վէ
ճէլիլ խէլաս իչինին զիքրինի մուգատտէս զըլ-
մամալը մըյըզ:

Պունտան մա'ատա, տէօրտիւնճիւ էմրտէ Մը-
սըրտան օլան խէլաս հագգընտաքի քէլամըն պիզիմ
իչիւն հիչ պիր մա'նատարլըզը օլամազ, մէկէր քի
անլէր ինճիլին խէլասըյլա թէֆսիր օլունա պիլսին-
լէր: Լաքին օն էմրին քէլամլարը պիւթիւն միլլէթ-
լէրէ վէ պիւթիւն 'ասրլարա սէօյլէնմիշ տիր: Պունա
պինա'էն, քէլամլար Եէհուտիլէրէ սէօյլէնտիյի հալ-
տէ, իմա եախօտ կէօլկէյէ տէլալէթ էթմիշ տիր.
պիզէ սէօյլէնտիլքտէ, ասըլ վէ մատտէ իլէ թէֆսիր
օլունմալը տըր: Զիրա ինճիլ տէվրինտէ խէլաս օլ-
տըզըմըզ Մըսըր՝ բուհանի Մըսըր տըր. գուրթուլ-
մըշ օլտըզըմըզ էսարէթ խանէսի՝ մա'նէվի վէ բու-
հանի էսարէթ հալի տիր: Պու ճիհէթլէ շու քէլամ-
լար, պիզէ սէօյլէնտիլինտէ, շու սուրէթլէ թէֆսիր
օլունմալը տըր: Շէօյլէ քի Կիւնահա վէ Շէյթանա
գուլ օլմուշ իտիլինի, վէ Ալլահըն օլան Եէհօվա
սէնի գուտրէթլի էլ վէ ուզանմըշ գօլ իլէ պու
էսարէթտէն գուրթարտըզընը խաթրընտա հըֆզ
էյլէյէսին. պու էճլտէն Ալլահըն օլան Եէհօվա
սանա բահաթ կիւնիւնիւ հըֆզ էթմէյի էմր էյ-
լէտի:

Պէնի Իսրայէլին Մըսըրտան չըգարըլմասընա տա՞իր օլուպ՝ օն էմըլէրէ մուգատտէմէ թարզընտա օլան քէլամ իրահի թա՛լիմաթըմըգտա (Քրիստոնէական) թէֆսիր օլունտըզը սուրէթտէ անլամալըյըզ. եա՛նի պիղիմ հագգըմըգտա սէօյլէնտիքտէ, պիղիմ մա՛նէվի վէ բուհանի խէլասըմըզլա թէֆսիր օլունմալը տըր. իմտի, իշթէ թըպզը պունըն կիպի, Թէսնիյէ քիթապընտա տէօրտիւնճիւ էմըլն զէյլինէ իլավէ օլունան քէլամ տախի ինճիլին խէլասըյլա թէֆսիր օլունմալը տըր:

Եէհուտի սէպթի պէնի Իսրայէլին Պահրը Ահմէրտէն չըգտըզլարը կիւն թութուլըր իտի: Զիրա Թէս. 5. 15-տէ տէնիլմիշ տիր քի, սէպթին պու մուգատտէս բահաթը քէնտիլէրինին Մըսըրտան չըգարըլտըզլարընը թէգքեարէն թա՛յին օլունմըշ տըր: Լաքին անլէրին Մըսըրտան չըգարըլտըզլարը կիւն Պահրը Ահմէրտէն կէչտիքլէրի կիւն իտի: զիրա օ վազթա գատար Մըսըր տիյարընտա պուլունըյօրլար իտի: Պահրը Ահմէր Մըսըր տիյարընըն հուտուտը իտի: Քիթապը Մուգատտէս տէ պիզէ տէյօր քի, Մովսէսին թէսպիհինի թէրէննիւմ էթտիքլէրի կիւն անլէրին Մըսըր տիյարընտան չըգարըլտըզլարը կիւն իտի: «Վէ օրատա կէնճիլինին կիւնլէրինտէ վէ Մըսըր տիյարընտան չըգտըզը կիւնլէրտէ օգուտըզը կիպի, նազմէլէր օգույաճագ տըր:» (Հօշա՛ 2. 15,) Պու այէթ Մովսէսին վէ պէնի Իսրայէլին Պահրը Ահմէրտէն չըգտըզլարընտա թէրէննիւմ էթտիքլէրի օլ թէսպիհի իմա էտիյօր:

Քիթապը Մուգատտէս պիզէ խապէր վէրլյօր

քի, Ալլահ՝ Եհնուտի սէպթինի պէնի Իսրայէլին Մըսըր էսարէթինտէն խէլաս պուտըզլարընըն զիք-
րի իչիւն թա՛յին էյլէմիշ տիր: «Քի քէօլէն վէ
ճարիյէն սէնին կիպի խթիրահաթ էտէլէր: Վէ
Մըսըր տիյարընտա գուլ օլմուշ իտիյինի վէ Ալ-
լահըն օլան Եհնուտ սէնի օրատան գուտրէթլի էլ
վէ ուզանմըշ գօլ իլէ չըգարտըղընը խաթըրընտա
հըֆղ էյլէյէսին. պու էճլտէն Ալլահըն օլան Եհ-
նուտ սանա րահաթ կիւնիւնիւ հըֆղ էթմէյի էմր
էյլէտի:» (Թէս. Յ. 14, 15.) Լաքին պէնի Իսրայէ-
լին Մըսըրտան գուրթուլուպ րահաթ էթտիքլէրի
կիւն, պէնի Իսրայէլին Պահրը Ահմէրտէն չըգարըլ-
տըզլարը կիւն իտի: Անլէրին օ կիւնէ գատար ան-
լէրտէն հիշ պիր րահաթլարը Էօգ իտի: Զիրա հէր նէ
գատար անլէր Մըսըր տիյարընտան չըգմագ իչիւն
էվլէլճէ Էօլճուլըղա չըգմըշլար իտի իսէ տէ, Մը-
սըրիլէր անլէրի թա՛ազիպ էյլէմիշլէր իտի: Լաքին
Պահրը Ահմէրտէն չըգտըզլարը սապահըսը, անլէ-
րին սօն վէ թամ գուրթուլըշը իտի. օ վագըթ
օնլարտան քեհամիլէն գուրթուլըպ խէլաս օլմուշ-
լար իտի: Օ վագըթ Ալլահ անլէրէ տէտի, «Զիրա
պու կիւն կէօրտիւյիւնիւ Մըսըրիլէրի արթըգ իլ
էլ էպէտ կէօրմէյէճէքսինիզ:» (Խուր. 14. 13.) Օ
կիւն անլէր իչիւն րահաթ վէ մէսէրրէթէ, թաղէ
պիր հայաթա, նա՛իլ օլմագ կիւնիւ օլտու: Օ
վագըթ անլէր Մուսէսին թէսպիհինի թէրէննիւմ
էթտիլէր. վէ օ կիւն սէպթ կիւնիւ օլարագ րա-
հաթ էյլէտիլէր:

Ֆագաթ պէնի Իսրայէլին Պահրը Ահմէրտէն
պու չըգմալարը՝ անճագ Քրիստոսըն դըյամընըն պիր

քինայէսի իտի : Մէճազի պիր մա'նա իլէ պու գաւմ
Քրիստոսըն թէնի իտի, վէ Մովսէս մէճազէն Քրիս-
տոսը անտըրմագտա իտի . պունտան մա'տա, օ կիւն
Քրիստոս աթէշ վէ պուլութ տիրէյի իչինտէ, խէ-
լասքեար մագամընտա պէնի Իսրայէլին էօնիւնտէն
կիտէր իտի : Օլ սապահ Քրիստոս, աթէշ վէ պու-
լութ տիրէյինտէ, չօգ սուլարտան չըզըյօր կիպի
Պահրը Ահմէրտէն ղուհուր էթտի քի, Քրիստոսըն
էօլիւմ հալինտէն, վէ էօլիւմ սուրէթիլէ իպրազ
էյլէտիլի 'ազիմ թէվագուտան գըյամ էթտիլինտէն
քինայէ տիր :

Քրիստոսըն էմվաթտան գըյամը Քիթապը Մու-
գատտէստէ քէնտիսինին տէրին սուլարտան չըզմա-
սը կիպի կէօսթէրիւմիշ տիր : Քրիստոսըն գըյամը
Յովնանըն տէնիգտէն չըզմասընա տախի թէշպիհ
էտիլմիշ տիր : (Մաթ. 12. 40.) Վէ եինէ պու գըյամ
Մէգ. 69. 1, 2, 3, վէ 14, 15 տէ տէրին սուլարտան
գուրթուլմագա պէնգէտիլմիշ տիր : Պու շէյլէրին
Քրիստոս հագգընտա սէօյլէնմիշ օլտըզը չունտան
աչիքեար տըր քի, պու Մէգմուրտէ չօգ շէյլէր 'Ահտը
Ճէտիտտէ սարիհ պիր թարղտա Քրիստոսա թաթ-
պիզ ու իթլագ օլունմըշ տըր քի, մէգքիւր Մէգ-
մուրըն 4 իւնճիւ 'այէթի Յովհ. 15. 25 իլէ, վէ 9ըն-
ճըսը Յովհ. 2. 17 իլէ, վէ 2նճիսի Մաթ. 27. 34,
48, վէ Մարկ. 15. 23, վէ Յովհ. 19. 29 իլէ, վէ
22նճիսի Բօմ. 11. 9, 10 իլէ, վէ 25 ինճիսի 'Ամալ
1. 20 իլէ բուպար էտիլտիքտէ կէօրիւէճէք տիր :

Պինա'էն ալէյհ պունըն պէօյլէ օլմասը, եա'նի
Եէհուտի սէպթի աթէշ վէ պուլութ տիրէյինին
Պահրը Ահմէրտէն չըգտըզը, վէ Մովսէս իլէ մէճա-

դէն Քրիստոսըն թէնի պուլունան քիլիսէին Քրիստոսըն գըյամընտան քինայէ օլարագ, 'այնի տէնիզտէն չըգարգլարը կիւն թային օլընմըչ օլմասը՝ խրիսթիյան բահաթ կիւնիւնիւն Քրիստոսըն հաղիգի թէնիւնին մէզարտան գըյամ էթմէսի կիւնիւնտէ մուհաֆագա օլունաճաղը մատտէսինի թաստիգ վէ թագվիյէ էտէր։ Զիրա Քիթապը Մուգատտէս պիզէ պէյան էթմիչ տիր քի, չէպիհ աալընա, վէ կէօլկէ ճէսիմէ թէպէտտիւլ էտէճէք տիր։

8. Մէգ. 118. 22, 23, 24 այէթլէրի տալիի պունա տա՛իր տէլիլլէրի հալի տիրլէր։ Պու այէթլէրտէ տէնիլմիչ տիր քի, Քրիստոսըն գըյամընըն կիւնիւ քիլիսէ թարաֆընտան պիր մէսէրրէթը մուգատտէսէ իլէ զիքը ու թա'ազիզ օլունաճագ տըր։ « Եափուճըլարըն բէտտ էթտիքլէրի թաչ քէօչէ թաչը օլտու։ Պու՝ Բապպ թարաֆընտան օլուպ, կէօզլէրիմիզ էօնիւնտէ 'աճա՛իպ տիր։ Պու Բապպըն եափտըղը կիւն տըր։ Էնտէ մէսրուր ու շատման օլալըմ։ » Պու թաչ Քրիստոս տըր։ Օ՝ եափուճըլար թարաֆընտան խուսուսա անըն ի՛տամ օլունմասըյա բէտտ օլունմըչ տըր։ Քէօչէ թաչը օլմասը, քի Բապպ թարաֆընտան օլուպ կէօզլէրիմիզէ օ գատար 'աճա՛իպ տիր, Քրիստոսըն եիւքսէլմէսի տիր։ օ տալիի անըն գըյամըյա պաչլամըչ տըր։ Քրիստոս մէզարտա եաթմագտա պուլունտըգճա, եափուճըլար թարաֆընտան բէտտ ու թէրք էտիլմիչ պիր թաչ մէսապէսինտէ իտիւ Լաքլին Ալլահըն անը էմլաթտան գըյամ էթտիրմէսի իւզէրինէ, օլ վագըթ քէօչէ թաչը օլմուչ տըր։ Աչիքեար տըր քի Բէսուլ տալիի պու սուրէթտէ անը թէֆսիր

էթմիշ տիր, « Ճիւմէնիդէ վէ պիւթիւն գալմը
Իսրայէլէ մա՛լիւմ օլսուն քի, Նազարէթի Յիսուս
Քրիստոսըն, եա՛նի սիզին սալպ էթտիյնիդ վէ Աւ-
լահըն զըյամ էթտիրտիյի զաթ, սիզ մի՛մարլար
Թարաֆընտան Թահգիր օլունուպ՝ քէօչէ Թաշը օլ-
մուշ օլան Թաշ պու տըր: » (Ամալ 4. 10, 11.)

Իշթէ պու շէյլերին վուգու՝ պուլտուղը կիւն
հազգընտա պուրատա (Մէգ. 118. 24) Թա՛լիմ օլու-
նույօր քի, Ալլահ անը Քիլիսէ իշիւն մէսէրրէթ
կիւնիւ օլմագ իւզրէ Թա՛յին ու Թէրթիպ էյլէմիշ
տիր:

9. Կէօրիւնիւր քի Եէհուտի սէպթինին իպթալը
շունունլա անլաթմագ իսթէնիլիյօր քի, սէպթին
Ռապսը օլան Քրիստոս օլ կիւնիւ մէտֆուն գալմըշ
տըր: Քրիստոս օ խըլգաթըն տա խալիզի տիր քի,
Եէհուտի սէպթի անըն Թիզքեարը իտի: Օ իտի քի
ալթը կիւն չալըշտը վէ եէտինճի կիւն պիւթիւն
իշէրինտէն իսթիրանաթ էյլէմիշ տիր: Վէ լաքին
օլ կիւնիւ էօլիւմ զէնճիրիյլէ պաղլը գալմըշ ի-
տի: Ալլահ, քի ճիհանը խալգ էթմիշ տիր, խըլ-
գաթընըն իքինճի իշինտէ, քէնտի էօրնէյինէ պիզ-
զաթ քէնտիսի միւզթէտի օլմատը — էյեր պէօյլէ
տէյէ պիլիր իսէմ —. ա՛յնի կիւնտէ իսթիրանաթ
էթմէտի, իլլա օլ կիւնիւ մէզարտա մահպուս գալտը,
վէ պաշղա պիր կիւն իսթիրանաթ էյլէտի:

Րահաթ կիւնիւ պիր մէսէրրէթ կիւնիւ իտի.
զիրա Ալլահըն խըլգաթ կիպի ճէլիլ վէ քէրիմ իշլէ-
րինին, վէ Մըսըրտան խէլասըն զիքրի իշլւն մու-
գատտէս Թութուլուր իտի: Պու սէպէպտէն նաշի
րանաթ կիւնիւնիւ պիր աիւրուր վէ շատմանի կիւ-

նիւ թէամիյէ էթմէյէ էմր օլունմըշըդ տըր : Լաքին Քրիստոսըն կէլինի օլան Քիլիսէ իչին կիւվէյի մէ-
զարտա մէտֆուն եաթտըղը կիւն ի'լան ը մէսէրրէթ
վէ շատմանի էյլէմէյէ միւնասիպ պիր կիւն տէյիլ
տիր , նիթէքիմ Քրիստոս տէյօր , « Կիւվէյի եանլա-
րընտա պուլունտըգճա , տիւյիւնճիւլէրին մանգուն
օլմալարը միւմքլ'ն մի տիր . ամմա կիւվէյինին ան-
լէրտէն ալընճաղը կիւնլէր կէլիր , վէ օ զէման օ-
րուճ թութաճաղար : » (Մաթ. 9. 15.) Քրիստոս
էօլիւմ իլէ զէնճիրպէնտ գալտըգճա , օլ վազըթ
կիւվէյի անլէրտէն ալընմըշ իտի . օ վազըթ կէլին
իչին եաս ու մաթէմ թութմազ վազըթ իտի : Փա-
գաթ Քրիստոս թէքրար գըյամ էթտիլինտէ , օ վա-
զըթ մէսէրրէթ կիւնիւ իտի , զիրա , Յիսուս Քրիս-
տոսըն էմվաթտան գըյամը իլէ թէքրար տիրի պիր
իւմիտ փէյտա էյլէմիշ իզ տիր :

10. Քրիստոս՝ դաստէն արատա պիր ըէսուլլէրէ
կէօրիւնմէքլէ , վէ Րուհ իւլ Գուտսընը անլէր իւ-
զէրինէ նիւզուլ էթտիրմէքլէ , (Ամալըն իքինճի
պապընտա պունա տա'իր օգուտըղմըզ իւզրէ ,
զիրա իյամսին պայրամը օլմաղլա , հաֆթանըն
պիրինճի կիւնիւ իտի , նասըլ քի Լալիլիլէր 23.
15, 16տա կէօրէ պիրիւ սինիզ :) վէ Րուհունը Յուլ-
հաննէս Րէսուլ իւզէրինէ նիւզուլ էթտիրէրէք օ-
նա կէօրիւնմէքլէ (« Վէ Րապպըն կիւնիւնտէ իւ-
զէրիմէ Րուհ կէլիպ , » Վահի 1. 10.) , հաֆթանըն
պիրինճի կիւնիւ , եա'նի էմվաթտան գըյամ էթ-
տիյի կիւնիւ , սուրէթ ի մախսուսէտէ թա'զիզ էյ-
լէմիշ տիր :

Իմտի Քրիստոս պու կիւնիւ սուրէթ ի մախսու-

սէտէ թա'ղիզ էթմէքլէ էլպէթթէ պիր մէրամ ու մազսէտի վար իտի :

11. 'Ահա ը ձէտիտտէն 'այան ու աշիքեար տըր քի, Բէսուլլէրին էմրիլէ, պու կիւն՝ իւք Քիլիսէնին խասսէթէն 'իպատէթ ը 'ալէնիյէսի կիւնիւ իտի : Տէնիլմիշ տիր քի էքմէք փարէլէմէք իչիւն շակիրտլէր պիր եէրէ կէլիպ թօփլանըրլար իտի . վէ պունը անլէր Բէսուլլէրին էմր ու րիզասըլա եափարլար իտի . չիւնքի Բէսուլլէր օ կիւնիւ շակիրտլէրէ վա'զ էտէրլէր իտի : « Վէ հաֆթանըն պիրինճի կիւնիւ, շակիրտլէր էքմէք փարէլէմէյէ ճէմ' օլտըզլարընտա, Պօղոս անլէրէ վա'զ էյլէտի : » (Ամալ. 20. 7.) Պունտան մա'ատա Բուհ իւլ Գուտս ի'անէ ճէմի'նին հէր քիլիսէլէրտէ, սա'իր պիր կիւն օլմայըպ, անճադ պու կիւն օլմասընա ինթիմամը պուլունույօր իտի քի, էսասը քէլամ իթթիխազ էթտիլիմիզ ալէթտէն տախի կէօրիւլմէքտէ տիր :

12. Հաֆթանըն իւք կիւնիւ, 'Ահա ը ձէտիտտէ, ԲԱՊՊԸՆ Կիի'նիի թէսմիյէ օլունմըշ տըր . (Վահի 1. 10 ա պազընըզ) Պա'զըլար տէրլէր քի, նոսըլ պիլիյօրըզ քի հաֆթանըն իւք կիւնիւ պու իտի . հէր կիւն Բապպըն կիւնիւ տիր : Լաքին պէօյլէ սէօյլէմէք 'ապէս պիր շէյ տիր : Զիրա Յովհաննէսին պունը տէմէքտէն մէրամը՝ բույա կէօրտիւլիւ կիւնիւնիւ պիզէ պէյան էթմէք տիր : Վէ էյէր հաֆթանըն հէր պիր կիւնիւնէ Բապպըն կիւնիւ տէնիլէ պիլիւ իսէ, բույայը նէ կիւն կէօրտիւլիւնիւ պու թապիր իլէ պիզէ նա'սըլ պէյան էտէճէք իտի :

Յագաթ 'Ահա ը ձէտիտին ասլինտէքի շու եա

պուլ քէլամըն, եախօտ էսքի պիր լիսանտա հէր հանկը պիր ի'պարէնին մա'նասը նէ օլտուզընը նասըլ պիլիյօր իսէք, պու թա'պիր իլէ նէ տէմէք իսթէնիլտիյինի տախի էօյլէճէ պիլիր իզ, եա'նի գատիւմ վազըթլարտա թա'պիրին 'ուսուսի մա'նասընը նասըլ անլամըլ իսէք օ սուրէթլէ անլա-
րըզ: ԲԱՊՊԸՆ ԿԻԻՆԻԻ թա'պիրի, բէսուլլէր կիւ-
նիւնտէն պէրու, պիւթիւն խրիսթիյան Գիլիսէ-
սինտէ, վէ էսքի վազըթլարըն պիւթիւն թահրի-
րաթընտա հաֆթանըն պիրինճի կիւնիւ մա'նասըլ-
լա միւսթամ'մէլ տիր:

Պու թա'պիրին մա'նասը զըմնէն կիւնիւն գուտ-
սիյէթինէ տէլալէթ էտէր: Զիրա Ա'չա ի Բապպանի
մուգատտէս պիր թա'ամ օլարագ Բապպ Յիսուսըն
վէ անըն խէլասընըն զիքրի իչիւն թագտիս օլուն-
տըզը ճիհէթլէ ԲԱՊՊԸՆ ԹԱ'ԱՄԸ թէսմիյէ օլընմըլ
օլտըզը միսիլու, պու կիւն տախի, Բապպ Յիսու-
սըն վէ քէնտի խէլասընըն զիքրի իչիւն մուհաֆա-
զա օլունաճազը ճիհէթլէ մուգատտէս պիր կիւն
օլտըզընտան, Բապպըն կիւնիւ թէսմիյէ օլուն-
մըլ տըր:

Գիլթապը Մուգատտէստէ հաֆթանըն պիրինճի
կիւնիւ Բապպըն կիւնիւ թէսմիյէ օլընմասը՝ հաֆ-
թանըն Բապպ իչիւն մուգատտէս թութուլաճագ
կիւն օլտըզընը սուրէթ ը քիֆայէտէ իսպաթ էտէր.
զիրա Ալլահ անը քէնտի նամըլլա եատ էթմէյի միւ-
նասիպ կէօրմիւլ տըր: Էյէր Ալլահ քէնտի նամընը
պիր շէյ իւզէրինէ վազ՝ էտէր, եախօտ Գիլթապը
Մուգատտէստէ պիր շէյ քէնտի նամըլլա եատ օ-
լընըր իսէ, պու հալ՝ օլ շէյին Ալլահա թախսիս օ-

լընմասընը պէյան էտէր: Իշթէ պու վէճհլէ Ալլահ քէնտի նամընը գատիւ պէնի Իսրայէլ իւզէրինէ վազ' էյլէմիշ տիր. « Վէ պէնի Իսրայէլ իւզէրինէ իսմիմի զիքը էթսինլէր: » ('Ատատ 6. 27.) Անլէր Ալլահըն իսմիյլէ եատ օլունմըչլար իտի, նիթէքիւմ տէնիլմիշ տիր « Իսմիյլէ Էսա օլնա՞ն գաւմըմ, » (Թէվ. Սանի 7. 14.) եա'նի անլէր Բապպըն գաւմը, Ալլահըն գաւմը, եատ օլընմըչլար իտի: Պունտան անլաշըլըյօր քի անլէր սա'իրլէրտէն տահա մուգատտէս պիր գաւմ' իտիլէր: « Զիրա սէն Ալլահըն օլան Բապպըն մուգատտէս գաւմը սըն. » (Թէս. 7. 6. վէ հաքէզա 14ինճի այէթտէ, վէ սա'իր նիչէ այէթլէրտէ):

Պէօյլէճէ Երուսաղէմ շէհրի Ալլահըն իսմիյլէ եատ օլունան պիր շէհր իտի. « Իսմիմլէ եատ օլունան շէհրէ: » (Երէմ. 23. 29.) « Վէ սէնին իսմիյլէ եատ օլընան շէհրէ, » (Տան. 9. 18, 19.) Պունտան անլաշըլըյօր քի օ' մուգատտէս պիր շէհր, սա'իր պիլ ճիւմլէ շէհրլէրին մա' ֆէվզինտէ օլան վէ Ալլահ թարաֆընտան միւնթէխապ պիր շէհր իտի, նիթէքիւմ էքսէրիյա ՄՈՒԳԱՏՏԷՍ ՇԷՀՐ տէյու եատ օլունմըշ տըր, մէսէլա « Մուգատտէս շէհր օլան Երուսաղէմտէ սաքին օլմալարը իշիւն. » (Նէհէմ. 11. 1. վէ հաքէզա նիչէ սա'իր այէթլէրտէ):

Պէօյլէճէ հէյքէլ հագգընտա տախի Ալլահըն իսմիյլէ եատ օլունան պիր պէյթ տէնիլմիշ տիր. (Միւլ. Սալիս 8. 43.) « Պու պինա էյլէտիյիւմ պէյթին սէնին իսմիյլէ եատ օլունտըղընը, » վէ հաքէզա պաշգա հէրլէրտէ տէֆ'աթլէ Ալլահըն խանէսի,

Րապպըն պէյթի, տէնիլմիշ տիր, Պունտան անլա-
շըլըյօր քի հէյքէլ՝ մուգատտէս պիր մահալ, մու-
գատտէս ալին ու 'ատէթլէր իճրասընս մախսուս վէ
միւնհասըր պիր պէյթ խաի :

Իշթէ պու սուրէթլէ կէօրիւյօրըզ քի հաֆթա-
նըն պիրինճի կիւնիւ տախի Ալլահըն խամիլլէ եատ
ու զիքր օլունմըշ տըր, զիրա անըն հազզընտա
Քիթապը Մուգատտէստէ Րապպըն կիւնիւ, Ալլա-
հըն կիւնիւ տէնիլմիշ տիր քի, պու՝ մուգատտէս
պիր կիւն, հաֆթանըն սա՛իր կիւնլէրինին մա՛ ֆէվ-
քինտէ օլարագ միւպարէք ալին ու 'ատէթլէրէ մու-
խասսէս պիր կիւն օլտըղընը իշա՛ր ու պէյան է-
տիյօր :

13. Քիլիսէ տախիլինտէ 'ասըրտան 'ասրա ին-
թիգալ էտէն ըիվայաթը գատիմէ տախի, հէր նէ
գատար գա՛յիտէ ի քիւլլիյէ ատտ օլունամագ իսէ
տէ, եինէ պէօյլէ պիր մէս՝էլէտէ հազիգաթըն թա-
տիգ վէ թէ՛յիտինէ մէտարը 'ազիմ օլա պիլիր :
Պիւթիւն թէվարիխտէն կէօրիւյօրըզ քի, խրիսթի-
յան Քիլիսէսինտէ, հէր 'ասրտա, վէ հաթթա ըէ-
սուլլէր 'ասընտա պիլէ, հաֆթանըն պիրինճի
կիւնիւ միւպարէք սայըլմագ 'ումումի պիր ա՛տէթ
օլմուշ տըր :

Պիրինճի, իքինճի, վէ իւշիւնճիւ 'ասրլարտան
գալան թահրիրաթտա խրիսթիյանլարըն Րապպըն
կիւնիւնիւ միւպարէք թութմալարը հազզընտա օ-
գույօրըզ . վէ քէզա միւթէա՛գըպ ճիւմլէ 'ասրլար-
տա, վէ պուըն խիլաֆընտա հիշ պիր պէյանաթ
եօզ տըր : Պու կիւն՝ տիւնեանըն հէր մէմալիքինտէ,
խրիսթիյանլար թարաֆընտան, հէր հանկը ֆըրգա ի

մէզհէպիյէյէ մէնսուպ օլուր իսէ օլսուն, հէր նէ էֆքեար ու ի'թիգատա զահիպ պուլունըր իսէ պուլունսուն, «Խրիսթիյան» նամընը թաշըյան հէման ճիւմլէ Խրիսթիյանլար թարաֆընտան էօթէտէն պէրու միւպարէք թութուլա կէլմիշ տիր :

Շիմտի, հէր նէ գատար պուլ խուսուսա տա'իր Բիթապը Մուգատտէստէ պիր էսաս պուլունմաստըը թագտիրտէ հատտը զաթինտէ պուլ աս'տէթքիֆայէթ էթմէղ իսէ տէ, պունընլէ պէրապէր անըն թաստիգինէ մէտար օլա պիլիր, զիրա պունտա աս'ղ ու մանթըգա թէմաս էտէր հագըգի պիր մատտէ պուլունտարընտան, քէսպը զանա'աթա խատիմ օլուր : Բիթապը Մուգատտէստէ պէյան օլունան հագիգաթլարը 'աղ ու մանթըգ տախի թաստիգ էտէ պիլիր : Պիւթիւն խրիսթիյան մէմլէքէթլէրտէ, հէր 'ասրտա, 'ուսուսմէն մէր'ի իւլ իծրա օլան պուլ 'ատէթ, եա'նի հաֆթանըն պիրինճի կիւնիւ միւպարէք թութմագ 'ատէթի, Բիլիսէնին՝ անըր րէսուլլէրտէն ախգ ու գապուլ էթմիշ օլմասընա գուլվէթլի պիր տէլիլ տիր . պէօյլէ օլմասա իտի, միւլթէլիֆ էֆքեար վէ ֆըրգա ի մէզհէպիյէտէն օլան խրիսթիյան 'ալէմլինտէ պուլ կիպի պիր ուսուլ ու աս'տէթին վաղ' ու թէ"սիսինէ ճիւմլէթէն նա'սըլ իթթիֆագ կէօսթէրիլէ պիլէճէք իտի . պէօյլէ պիր իթթիֆագ հագըընտա թարիխճէ տախի պիր կէօնէ պիւրհան մէվճուտ տէյիլ տիր :

14. 'Ահա ը ծէտիատէ, Յովհաննէսին վԱՀիսինի եազընճայա տէկին, Բապպըն կիւնիւ հագըընտա տահա զիյատէ աչըգ պիր թարգտէ հիշ պիր սէօգ պուլունմամասը սէրտ էթտիյիմիզ պուլ պիւրհան

վէ տէլիւների ասլա զա'իֆլէնտիրմէզ, զիրա աղլէպը ինթիմալա կէօրէ Բուհ իւլ Գուտս՝ տիւնեատա խորիս-
թիյան քիլիսէլերինին կերէք թա'իֆէլեր վէ կերէք
Եհուտիլէր արասընտաքի թէչքիւթը ը էվլէլիյէսի
էսնալէրինտէ, Եհուտիլէրին, վէ պիլսասսա Եհու-
տի խորիսթիյանլարընըն, քէլամը անլամագտաքի իս-
թի'տատսըզլըզլարընը կէօրէրէք, պուշտան 'անգաստ
սարֆը շաղար էյլէմիշ տիր: Զիրա աշիքեար տըր
քի, Քրիստոս վէ րէսուլլէր անլէրէ հագիգաթլարը
թէտրիճէն պէյան էտէրլէր իտի քի, անլէր պուշ-
լարը դապուլ վէ հիւսնիւ թէլագգը էթմէյէ հազըր
վէ ամատէ պուլուշնալար:

Եհուտիլէր սէպլթ կիւնիւ իչիւն շէրիա'թը ը
Մուսէվիյէտէ օլան հէման ճիւմլէ շէյլէրտէն զիյատէ
պիր հիւրմէթ ի մախսուսէ իպրագընտա պուլուշըր-
լար իտի: վէ 'Ահա ը 'Աթիգտէ, Եհուտիլիյէ միւ-
թէա'լիգ սա'իր հէր շէյտէն զիյատէ պուշտուշ իճ-
րասը խուսուսընտա սապիթ գատէմ գալմաղա քէն-
տիլէրինի սէվգ էտէճէք շէյլէր վար իտի: Ալլահ
սէպլթ կիւնիւնիւ օ գատար միւ'թէպէր կէօսթէրմիշ,
օ գատար ճիտտէն վէ միւքէրէրէն էմր էյլէմիշ,
վէ անը շագգ էտէնլէրի օ տէրէճէ միւտհիշ սուրէթ-
տէ թէ'էտիպ էյլէմիշ տիր քի, պու ա'տէթլէրինին
մուհաֆաղասը իչիւն հէման հէր շէյտէն զիյատէ
սէպէպլէրի վար իտի:

Պու էճլտէն տիր քի Քրիստոս պու շօթա-
տա անլէր հագգընտա փէք 'աղիմ պիր շէզաքէթ
կէօսթէրմիշ տիր: Կէօրիւյօրըզ քի, պու կիպի
պէօյիւք հագիգաթլար թէտրիճի սուրէթտէ պէյան
օլուշմը տըրլար: Խնճիլտէ պէյան օլուշտըզը

լուրէ , Բրիստոսըն սէօյլէյէճէք փէք չօդ շէյլերի վար իտի քի սէօյլէմէմիշ տիր , զիրա անլերի հէնուզ անլայըպ թէլագգը էտէմէզլեր իտի , վէ սէօյլէմէքտէն սարֆընաղար էթմէսի իշիւն շուճը սէպէպ կէօսթէրտի քի , պուճարը սէօյլէմէք էսքի թուլուիլարա եէնի շէրապ տօլտուրմաղա պէնկզէր : Բրիստոսըն թա'լիմաթը անլերին էսքի 'ատէթլէրինէ օգատար մուղայիր իտիլէր քի , Բրիստոս պիր աղ պիր շէյտէն , պիր աղ տա պաշգա պիր շէյտէն թա'լիմ էթմէյէ մէճպուր օլտու քի , շանկլայըպ տէրք էտէ պիլսինլէր . վէ մէլէքիւթը սէմալաթըն պաշըճա թա'լիմլէրինի անլէրէ թէմամէն թէպլիղ էտինճէյէ գատար էփէյի վագըթ կէշտի : Մէսէլա , Բէնտի էօլիւմ վէ էլէմլէրինի անլէրէ ինպար էթմէք իշիւն միւսա'իտ Փուրսաթլար արատը , խուսուսա էօյլէ պիր զէմանտէ սէօյլէտի քի , անլէր օ վագըթ պէօյիւք պիր միւճիզէնին միւշահէտէսիլէ հայրէթ ու իսթիղրապա տալմըչար , վէ անըն Մէսիհ օլտըղընա գանի' օլմըչար իտի :

Յիսուս անլէրէ գըյամընտան սօնկրա , աչըգտան աչըղա փէք չօդ շէյլեր սէօյլէտի քի էվլէլ պուճարա տա'իր օգատար սէօյլէմէմիշ իտի : Հաթթա օ վագըթ պիլէ , ճիւմէսինի սէօյլէմէյիպ , իսամսին պայրամը կիւնիւնտէ Բուհ իւլ Գուտս վասըթասըյլա պէյան օլուճաճազ չօդ շէյլեր պըրագտը : Իշթէ պուսէպէպտէն , անլէր էվլէլտէն զիյատէ իսամսին պայրամընտան սօնկրա կէրէյի կիպի թէնվիր ը էֆքեար էյլէմիշլէր իտի : Պուճընլա պէրապէր , հաթթա իսամսին կիւնիւնտէ պիլէ , հէր շէյի թէպլիղ էթմէտի : Եէյէճէք վէ իշէճէքլէր հագղընտա թանգի-

մաթ ը Մուսէվիյէնին ֆէսխ ու իպթալը թա ծնտան սօնկրաքի վագթա գատար թէմամէն մա'լիւմ օլմամըշ տըր :

Րէսուլէր քիմլերէ քի վա'ղ էթտիլէր վէ ըիսալէլէր եազտըլար իսէ , անլէր հազգընտա 'այնի նէզաքէթի իպրազ էթտիլէր : Սիւննէթ վէ նափաք եէմէքլէրտէն միւճանէպէթ կիպի թանգիմաթ ը Մուսէվիյէնին մէֆսուխիյէթի մատտէսինի անլէրէ ազար ազար թա'լիւմ ու թէլգին էյլէտիլէր : Րօմալըլարըն ծն տէօրտիւնճիւ պապընտա , պու խուսուստա Պօղոս ըէսուլ նէ' գատար ինթիրազ վէ թէ'էննի իլէ իտարէ ի լիսան էտիյօր : Պու 'ատէթլէրին ֆէսխ օլունմասը հազգընտա մա'լիւմաթ վէ գանա'աթ քէսպ էթմիշ օլանլարըն գա'յիֆ պիրատէրլէր խաթրընա ըի'այէթ էթմէլէրինի էմր էթմիշ տիր : (Րօմ. 14. 22.) Պու խուսուսու իսպաթ էթմէք իչիւն տահա զիյատէ սէօյլէմէյէ լիւզոււմ եօգ իսէ տէ , շունու տէյէճէյիւմ քի , ըհաթ կիւնիւնիւն պու թէպէտտիւլիւնիւն ըէսուլլէրէ էվվէլա լայըզը վէճհ իւզրէ վէ թէմամէն պէյան օլունմամըշ օլտըզը ինթիմալ տըր : Րուհ իւլ Գուտս անլէր իւզէրինէ նազիլ օլտըզտա , հէր նէ գատար անլէրէ փէք չօգ շէյլէր պէյան էյլէտի իսէ տէ , պունընլէ պէրապէր հինէ անլէր պոլնտան սօնկրա , ինճիլին փէք չօգ թա'լիւմլէրինի անլայամատըլար . էվվէթ , անլէր' վա'ղ վէ վաֆթիզ էթմէք վէ քիլիսէյի իտարէ էյլէմէք կիպի ըէսուլլէրէ 'ալտ օլան ումուր ու խուսուսլարըն իճրասընտան սօնկրա խայլի վազըթ հազիզաթըն թէքմիլինի անլայամազլար ըտը : Շէր'էն եէմէսի ճա'իզ օլմայան եէ-

մէքլէրի եւմէյէ Պետրոսա էմր օլունտըգտա , պէ-
յանը թէա'ճճիւպ էյլէմիշ տիր . Պէտրոսա թա'իֆէ-
լերէ կիտիպ թէպշիրը պէշարէթ էթմէսի էմր օ-
լունտըղը վագըթ , բէսուլլէր 'ալէլ 'ումում եինէ
թէա'ճճիւպ էթտիլէր :

Քիլիսէ հէնուզ չօճուգ չաղընտա իքէն Քրիստոս
անըն հագզընտա պու եօլտա տավրանմը տըր :
Անլերէ հագմի միւշքիլ օլան թա'ամլար եէտիրմէ-
միշ տիր . անլերի Րապպըն կիւնիւնիւ թութմաղա
եաւաշ եաւաշ հագըրլամը տըր , վէ ֆագաթ պիլ
իւթիյար անլերէ օլ կիւնիւ կէօրիւնէրէք , իսմ-
սին կիւնիւնտէ բուհընր աճա'իպ պիր սուրէթտէ
անլեր իւզէրինէ նագիլ էթտիրէրէք , օլ կիւնիւ
իւրիւթիյանլարա էքմէք փարէլէմէք իչիւն իճթիմա'
էթմէյի էմր էտէրէք , վէ 'իպատէթ , իա'նէ , վէ
սա'իր ֆերա'իզը տինիյէնին օլ կիւնիւ իֆասընը
թէնպիհ էտէրէք , անը միւպարէք վէ մուգատտէս
կէօսթէրմէյէ պիր չօգ վէսիլէլէր գուլլանմը տըր
քի , պու վէճիլէ անլեր ահէսթէ ահէսթէ պու կիւ-
նիւն մուհաֆագասընա սէվգ օլունմըշլար տըր :
Հէր նէ գատար Րուհ իւլ Գուտս պու խուսուստա
քէմալը սարահաթ իւզրէ սէօյլէմէմիշ իսէ տէ ,
պունընլա պէրապէր , Ալլահ քէնտի իրատէթինին
մէրթէպէ ի քիֆայէտէ վագիհ պիր թարգտա ան-
լաշըլմասընա խասսէթէն իգտամ ու իհթիմամ էթ-
միշ տիր : իւրիւթիյան Քիլիսէսի տախի չօճուգըգ
հալինտէն չըզըպ գանա'աթա կէլմէք տէրէճէսին-
տէ 'ագիլ պալիղ հալինէ կէլտիյի զէման Ալլահըն
իրատէթինի անլամաղա մուգթէտիր պուլունմըշ
տըր :

Պինա՞նն ա՛լէյհ հաֆթանըն պիրինճի կիւնիւ
կորիսթիյանլար թարաֆընտան րահաթ կիւնիւ թու-
թուլմասը՝ Ալլահըն նիյէթ ու իրատէթինէ մուվա-
ֆըզ օլտուղընա քեաֆի սարահաթ եօգ մը աըր
մէսէլէսինի դարիուն ը քիրամըն մուհաքէմէսինէ
թէրք էտէրիզ :

ԻՆԹԻՀԱ.

